

Tidigare lärarstudenters syn på
utbildning
Analys av lärarutbildningskonventets
alumnienkät 2021

Emil Bertilsson

UPPSALA
UNIVERSITET

Innehåll

SAMMANFATTNING.....	3
INLEDNING	7
Populationen.....	8
Gruppering av lärarutbildningsprogram.....	9
RESULTAT	11
Alumnernas nuvarande arbetsituation	11
Alumnernas erfarenheter av yrket.....	14
Lärarutbildningens betydelse för yrkesutövningen.....	18
Skillnader mellan olika lärarutbildningsprogram.....	20
Alumnernas omdöme om utbildningen.....	25
Jämförelse alumnenkät 2017 och 2021.....	32
Förändringar vad gäller kunskaper och förmågor som lärarutbildningen bidragit med	32
Förändringar vad gäller alumnernas omdöme om utbildningen	40
AVSLUTANDE ORD	43
APPENDIX.....	44

Sammanfattning

Denna rapport redovisar beskrivande resultat av den alumnenkät som beställts av lärarutbildningskonventet och som via Statistiska centralbyrån skickats ut till de som examinerats från en lärarutbildning läsåren 2017/2018 och 2018/2019.

Av de alumner som svarat på enkäten så anger en stor majoritet att man för närvarande arbetar inom skolverksamhet eller motsvarande verksamhet. Det finns noterbara variationer bland alumnerna gällande den skolform man är verksam i. De alumner som har en utbildningen mot de högre stadierna i skolsystemet är i större utsträckning utspridda på olika typer av skolformer. Exempelvis anger 53 procent av de alumner som har en ämneslärarexamen med inriktning mot gymnasieskolan att det arbetar just i gymnasieskolan, närmare 34 procent anger att de arbetar som lärare i grundskolan och närmare 11 procent anger att man arbetar som lärare i annan verksamhet. I princip samtliga alumner som har en grundlärarexamen med inriktning 4-6 och 1-3 anger att man arbetar som lärare i grundskolan och en hög andel av de som har en förskollärarexamen anger att man arbetar som förskollärare. Liknande tidigare enkätomgångar så finns en relativt stor grupp alumner (cirka 34 procent) som anger att de erfarenheter man haft av yrket inneburit att man funderat på att byta karriär.

Bland alumnerna anser man att lärarutbildningen i hög grad bidragit med kunskaper och förmågor som hjälpt dem: Att förstå sitt uppdrag utifrån skollag, läroplaner, internationella konventioner etc., Att använda vetenskaplig metodik och ett vetenskapligt förhållningssätt, Att reflektera över sin roll som förskollärare/lärare i undervisningssituationen, Goda kunskaper om barns/ungdomars lärande och Goda kunskaper i de ämnen (inriktningar/områden) som

ingick i utbildningen. Däremot ansåg man att lärarutbildningen i låg grad bidragit med bland annat följande förmågor och kunskaper: Att förebygga och hantera konflikter i arbetslag och andra samarbetsituationer, Att förebygga konflikter, Att ha ett professionellt förhållningssätt gentemot föräldrar och vårdnadshavare, Att göra bedömningar av elevers arbeten, och Att använda digitala verktyg och att ta hänsyn till olika mediers och digitala miljöers roll i den pedagogiska verksamheten. Variationen mellan de olika lärarutbildningsprogrammen är stor. Ett återkommande resultat är att alumner som examinerats med en förskollärarexamen, en examen mot fritidshem eller grundskolans tidigare år har en mer positiv hållning, oavsett innehållsområde, när det gäller förmågor och kunskaper som man anser att lärarutbildningen bidragit till. Dessa grupper står i motsatsförhållande till framför allt alumner med en ämneslärarexamen eller en grundlärarexamen mot åk 4-6 som är klart mindre benägna att hålla med om att lärarutbildningen bidragit med vissa specifika förmågor eller kunskaper.

De allra flesta alumner förefaller på det stora hela vara nöjda med sin utbildning. En majoritet av de tillfrågade svarar att man definitivt eller förmodligen kan tänka sig att rekommendera andra att studera på lärarutbildningen på samma universitet/högskola som man själv studerat på. Även här finns dock vissa noterbara variationer mellan olika lärarutbildningsprogram. En överväldigande majoritet av alumnerna med en förskollärarexamen (91 procent) anger att man definitivt eller förmodligen skulle rekommendera andra att läsa lärarutbildningen. Även bland alumner med examen mot fritidshem respektive yrkeslärare är denna siffra väldigt hög. Lägst andelar finner vi bland alumner med en examen mot grundskolan årskurs 4-6.

När det gäller olika områden av relevans för läraryrket och huruvida dessa varit tillräckligt behandlade i lärarutbildningen anger alumnerna att undervisningen inom temana: Undervisning och lärande i en flerspråkig miljö, Prov och betygsättning och Pedagogiskt ledarskap och konflikthantering inte i tillräcklig utsträckning behandlats i utbildningen. Däremot anser man i hög grad att Teorier om lärande och grupprocesser, Yrkets innehåll och uppdrag och Ämnen (eller

motsvarande) och dess undervisningsaspekter är områden som i hög grad varit tillräckligt behandlade under utbildningen. När de olika innehållsområdena bedöms av olika alumngrupper så framträder en bild som upprepas i de allra flesta fall. Alumner med en förskolläraryrkesexamen respektive en yrkesläraryrkesexamen angett i högre utsträckning att utbildningen inom de områdena varit tillräcklig i jämförelse med de som examinerats mot grundskolans senare år/gymnasielärare, ämneslärare med inriktning mot gymnasieskolan och grundlärare mot åk 4-6.

I rapportens avslutande del görs en jämförelse mellan 2021 och 2017 års alumnenkäter med särskilt fokus på olika grupper bedömt lärarutbildningens innehåll. Ett övergripande resultat från denna jämförelse är att på de allra flesta områden så sker en "positiv" förändring i det att en större andel anger att lärarutbildningen bidragit med olika kunskaper eller förmågor alternativt att olika innehållsområden varit tillräckligt behandlade under utbildningen. I vissa fall är dessa förändringar stora och i andra mer måttliga. Särskilt märkbar är denna positiva förskjutning bland ämneslärarprogrammen (7-9 och gymnasieskolan) medan grundlärarprogrammen (särskilt 4-6 inriktningen) präglas av en mer negativ förändring i svarsmönster.

Inledning

I följande rapport redovisas resultaten från den enkätundersökning som Lärarutbildningskonventet distribuerat, med hjälp av Statistiska centralbyrån (SCB), till alumner från landets lärarutbildningar. Syftet med enkätundersökningen har varit att utvärdera kvalitén på lärarutbildningen genom att låta tidigare studenter ge sin syn på dess innehåll och verksamhet. Motsvarande enkätundersökning har genomförts åren 2011, 2013, 2015, 2017 och 2019. Resultaten från från undersökningarna 2011 till 2017 har tidigare redovisats i Bertilsson 2018.¹ Löpande görs i denna rapport jämförelser med resultaten från denna rapport.

Enkäten behandlar tre olika huvudområden:

- Alumnernas nuvarande situation, vilket innefattar nuvarande sysselsättning och var på arbetsmarknaden, och med vilken typ av anställning, som alumnerna befinner sig.
- Lärarutbildningens betydelse, vilket innehåller ställningstagande till hur väl man anser att lärarutbildningen förberett för en yrkesverksamhet som lärare utifrån ett stort antal olika teman.
- Alumnernas omdöme om utbildningen, som innehåller frågor där alumnerna på olika sätt värderat utbildningen utifrån dess innehåll

I resultatredovisningen behandlas dessa olika teman separat och utöver att redovisa generella svarsmönster görs genomgående en jämförelse mellan olika lärarutbildningsprogram i

¹ Emil Bertilsson, 2018, Tidigare lärarstudenters syn på lärarutbildningen. Analys av Lärarutbildningskonventets alumnenkäter 2017, 2015, 2013 och 2011, rapport till Lärarutbildningskonventet.

resultatredovisningen. Ett särskilt avsnitt i rapporten behandlar även några övergripande skillnader mellan 2017 och 2021 års alumnenkäter.

Populationen

Statistiska Centralbyrån (SCB) har varit ansvariga för utskick och insamling av alumnenkäterna. Urvalet har bestått av lärarstudenter som tagit någon form av lärarexamen läsåret 2017/2018 eller 2018/2019 och som är folkbokförda i Sverige.² Den totala urvalsramen för undersökningen bestod av 16 625 personer (exklusive övertäckning). Totalt svarade 5 696 personer på enkäten vilket ger en svarsfrekvens på 34,3 procent. I de tabeller som SCB redovisat och som använts för resultatsammanställningen rapportens analyser har dock en uppräknings av antalet individer skett med hjälp av en viktberäkning. Detta innebär att det svarsantal som använts kommit att motsvara den population som ingår i rampopulationen.

I Tabell 1 respektive Tabell 2 redovisas svarsandelar uppdelat på kön och lärosäten. Man kan konstatera att det är en relativt jämn svarsfrekvens mellan kvinnor och män även om en något högre andel män (36,9 procent jämfört 33,5 procent) har svarat på enkäten. När det gäller lärosäten finns större variation som sträcker sig från 47,7 procent på Kungliga Tekniska Högskolan till 26,8 vid Högskolan i Borås. Eftersom inga jämförelser görs mellan lärosäten i den här rapporten så dras inga vidare slutsatser om dessa skillnader när det gäller resultaten.

Tabell 1. Svarsandel och antal svar fördelat på kön.

Kön	Svarsandel	Antal svar
Kvinnor	33,5	4307
Män	36,9	1389
Totalt	34,3	5696

² Se Alumniundersökning lärare 2021. Teknisk rapport - En beskrivning av genomförande och metoder. Statistiska Centralbyrån. 256414/8991234.

Tabell 2. Svarsandel och antal svar per lärosäte (sorterat efter högst svarsandel).

Lärosäte	Svarsandel	Antal svar
Kungl. Tekniska högskolan	47.7	42
Lunds universitet	44.9	79
Karlstads universitet	40.0	371
Högskolan Dalarna	39.9	259
Umeå universitet	38.9	273
Konstfack	37.8	17
Linnéuniversitetet	37.3	380
Uppsala universitet	37.0	375
Gymnastik- och idrottshögskolan	36.2	55
Linköpings universitet	35.9	376
Stockholms universitet	34.5	917
Luleå tekniska universitet	34.3	119
Stiftelsen Högskolan i Jönköping	34.0	175
Göteborgs universitet	33.1	615
Högskolan i Skövde	32.0	16
Malmö universitet	31.7	418
Örebro universitet	31.3	115
Mittuniversitetet	31.2	124
Mälardalens högskola	31.0	135
Högskolan Kristianstad	30.7	181
Södertörns högskola	30.7	193
Högskolan i Halmstad	30.3	114
Högskolan i Gävle	28.3	136
Högskolan Väst	27.6	81
Högskolan i Borås	26.8	130
Totalt	34.3	5696

Gruppering av lärarutbildningsprogram

Populationen som stått i fokus för föreliggande undersökning var de individer som examinerats från en svensk lärarutbildning under läsåren 2017/2018 och 2018/2019 och som är folkbokförda i Sverige. I och med de förändringar som genomförts med införandet av den nya lärarutbildningen 2011 så har fördelningen av olika examensinriktningar förändrats i jämförelse med tidigare enkätomgångar. För att få rimligt stora grupper för att genomföra analyserna i föreliggande rapport så har ett par av de examensgrupper

som redovisas i tabellerna från SCB slagits samman. Den gruppering som genomgående används i den här rapporten redovisas i Tabell 3 nedan (Inriktning (omk)).

Tabell 3. Aggregering av lärarutbildningsprogram.

Inriktning (grund)	Antal (grund)	Inriktning (omk)	Antal (omk)
Förskolläraexamen	5322	Förskolläraexamen	5322
Ämnesläraexamen, gymnasieskolan	2806	Ämnesläraexamen, gymnasieskolan	2806
Grundläraexamen, förskoleklass/årskurs 1-3	2012	Grundläraexamen, förskoleklass/årskurs 1-3	2012
Ämnesläraexamen, åk 7-9	1323	Ämnesläraexamen, åk 7-9	1323
Grundläraexamen, årskurs 4-6	1222	Grundläraexamen, årskurs 4-6	1222
Fritidshem	26	Fritidshem	1097
Grundläraexamen, fritidshem	1071	Fritidshem	1097
Yrkesläraexamen	1015	Yrkesläraexamen	1015
Grundskolans senare år	455	Grundskolans senare år/gymnasieskolan	981
Grundskolans senare år/gymnasieskolan	344	Grundskolans senare år/gymnasieskolan	981
Gymnasieskolan	182	Grundskolans senare år/gymnasieskolan	981
Fritidshem/grundsk tidiga år samt förskola/fritidshem/grundsk tidiga år	318	Försk/förskolekl/grundsk tidiga år	601
Förskola/förskoleklass/grundsk tidiga år	174	Försk/förskolekl/grundsk tidiga år	601
Förskola/förskoleklass	87	Försk/förskolekl/grundsk tidiga år	601
Förskola/förskoleklass/fritidshem	22	Försk/förskolekl/grundsk tidiga år	601
Grundskolans tidigare år samt Grundskolans tidigare och senare år	246	Grundskolans tidigare år	246
Övriga kombinationer av verksamheter	0	Övriga kombinationer av verksamheter	0

Resultat

Alumnernas nuvarande arbetssituation

I följande avsnitt redovisas de alumnernas svar på hur deras situation gällande sysselsättning och anställning såg ut vid tiden för ifyllandet av enkäten.

Av de alumner som svarat på enkäten så anger en stor majoritet att man för närvarande arbetar inom skolverksamhet eller motsvarande verksamhet. Bland alumnerna som läst en lärarutbildning med inriktning mot ämneslärarexamen årskurs 7-9, anger 87,7 procent av denna grupp anger att man har sin huvudsakliga sysselsättning inom skolan. Lägst andel som angett att man arbetar inom skolverksamhet finner vi hos de med inriktning mot grundlärarexamen, förskoleklass/årskurs 1-3 (80,7 procent) och förskollärarexamen (80,7 procent), se Tabell 4. Man kan dock konstatera att dessa skillnader till stor del kan förklaras med att dessa grupper har en högre andel som återfinns inom kategorin Tjänstledig/föräldraledig/sjukskriven. Enkäten ger inga ytterligare möjligheter till förklaring men detta kan hänga samman med att en större andel inom vissa lärarkategorier befinner sig i en ålder där föräldraledighet är mer vanligt, men detta utgör enbart spekulationer eftersom ingen åldersvariabel finns tillgänglig i enkätmaterialen.

En annan kategori som kan vara intressant är de alumner som angett att de arbetar inom annan verksamhet än skolan. Här finns det vissa skillnader som är noterbbara. Kanske inte oväntat anger en högre andel av de med yrkeslärarexamen (7,8 procent) att man befinner sig någon annan stans än inom skolans område medan en väldigt låg andel av de med en grundlärarexamen med inriktning mot förskoleklass/årskurs 1-3 (0,9 procent) anger detta. Även inom gruppen med inriktning mot grundskolans senare år/gymnasieskolan samt ämneslärarexamen med inriktning mot gymnasieskolan finns en noterbart högre andel som jobbar inom annan verksamhet. Tilläggas

kan även att den lilla grupp studenter som inte arbetar som lärare (eller motsvarande) har i till en övervägande majoritet angett att man medvetet valt bort läraryrket för någon annan sysselsättning medan en försvinnande andel svara att man sökt lärartjänster men inte fått dessa. Drygt hälften av samtliga alumner (55 procent) anger att man fått sin anställning via en annons, 25 procent anger att det skett genom personliga kontakter och 10 procent via VFU-placeringen. Det lärarutbildningsprogram som sticker ut i detta avseende är yrkeslärare, här anger en klart högre andel (47 procent av de svarande) att man fått sin anställning via personliga kontakter.

Tabell 4. Svar på frågan: Vilken är din huvudsakliga sysselsättning för närvarande? (Andelar).

	Arbetar inom skolverksamhet eller motsvarande	Arbetar inom annan verksamhet	Studerar	Tjänstledig/föräldraledig/sjukskriven	Arbetslös	Annat, t. ex. sjuk eller aktivitetsersättning	Uppgift saknas
Ämneslärarexamen, åk 7-9	87,7	3,5	0,7	4,6	0	1,1	2,5
Ämneslärarexamen, gymnasieskolan	84,4	6,2	1,7	6,2	0,6	0,2	0,5
Försk/förskolekl/grundsk tidiga år	86,2	5,8	0	4,9	0	0	3,1
Förskollärarexamen	80,7	2,3	2,3	12,4	0,2	0,5	1,7
Fritidshem	84,3	1,5	1,9	10,2	0	0	2,2
Grundlärarexamen, årskurs 4-6	83,6	3	1,6	10,9	0	0	1
Grundlärarexamen, förskoleklass/årskurs 1-3	80,7	0,9	1,8	15,5	0	0	1,1
Grundskolans senare år/gymnasieskolan	85,4	6,7	1	4,4	0,8	0	1,7
Grundskolans tidigare år	87,4	4,5	0	6,9	0	0	1,2
Yrkeslärarexamen	87,1	7,8	0	2,4	0,7	0,5	1,6

Bland de alumner som angett att de arbetar inom skolverksamhet eller motsvarande så finns vissa tydliga skillnader när det gäller den typ av tjänst man innehar. Skillnaderna följer en naturlig logik i det att de alumner som har en utbildningen mot de högre stadierna i skolsystemet i större utsträckning är utspridda på olika typer av verksamheter. Exempelvis anger 53 procent av de alumner som har en ämneslärarexamen med inriktning mot gymnasieskolan att de arbetar just i gymnasieskolan, närmare 34 procent anger att de arbetar som lärare i grundskolan och närmare 11 procent anger att man arbetar som lärare i annan verksamhet. I princip samtliga alumner som har en grundlärarexamen med inriktning 4-6 och 1-3 anger att man arbetar som lärare i grundskolan (99,1 procent respektive 96,6 procent). Liknande siffror återfinns bland de alumner som har en förskollärarexamen, 94,8 procent av dessa anger att man arbetar som förskollärare.

Tabell 5. Svar på frågan: Vad arbetar du huvudsakligen som för närvarande? Andelar fördelat på respektive examensinriktning.

	Förskollärare	Fritidspedagog/ lärare i fritidshem	Lärare i grundskolan	Lärare i gymnasieskolan	Lärare i annan verksamhet	Skolledare	Annat	Uppgift saknas
Ämneslärarexamen, åk 7-9	0	0,4	82,5	8,1	5,2	0,8	0,8	2,1
Ämneslärarexamen, gymnasieskolan	0	0,5	33,7	53	10,7	0,6	1	0,5
Försk/förskolekl/grundsk tidiga år	31,9	0	66,6	0	0	0	0	1,5
Förskollärarexamen	94,8	0,3	1,8	0	0,3	1,3	0,6	0,8
Fritidshem	0	81,8	16	0	0	1,8	0	0,4
Grundlärarexamen, årskurs 4-6	0	0,9	99,1	0	0	0	0	0
Grundlärarexamen, förskoleklass/årskurs 1-3	1	0	96,6	0	1,3	0	0	1,2
Grundskolans senare år/gymnasieskolan	0	0	52,4	29,9	10,2	4,8	0	2,7
Grundskolans tidigare år	5,3	0	81,7	0	11,5	0	0	1,4
Yrkeslärarexamen	0	0	6,8	68,9	19	3	1,4	0,9

Motsvarande bild som framträder i Tabell 5 går att utläsa utifrån alumnernas svar på frågan i vilken skolform man arbetar. I Tabell 6 redovisas skillnaderna mellan de olika lärarutbildningsprogrammen. Samma mönster kan konstatera, det finns större spridning på olika skolformer när det gäller alumner med inriktning gymnasieskolan.

När alumnerna tar ställning till huruvida man arbetar inom den verksamhet som utbildningen var avsedd för så svara en klart högre andel av alumnerna med en inriktning mot gymnasieskolan Ja, delvis (25 procent) vilket sannolikt kan kopplas till att en stor grupp av dessa lärare arbetar inom grundskolan. I övriga grupper finns en klart högre matchning mot utbildningen.

Tabell 6. Svar på frågan: Inom vilken skolform arbetar du? Andelar fördelat på respektive examensinriktning.

	Förskola	Grundskola	Gymnasieskola	Fritidshem	Annan skolform	Uppgift saknas
Ämneslärarexamen, åk 7-9	0	84,6	8,5	0	4,5	2,3
Ämneslärarexamen, gymnasieskolan	0	34,7	53,8	0,3	10,5	0,7
Försk/förskolekl/grundsk tidiga år	32,2	67	0	0	0	0,9
Förskollärarexamen	93,5	5,2	0	0	0,5	0,8
Fritidshem	0	42,6	0	55,2	1,3	0,9
Grundlärarexamen, årskurs 4-6	0	99,1	0	0	0,6	0,3
Grundlärarexamen, förskoleklass/årskurs 1-3	0,6	96,6	0	0	1,3	1,5
Grundskolans senare år/gymnasieskolan	0	56,4	30,7	0	11,2	1,7
Grundskolans tidigare år	5,2	86,7	0	0	6,6	1,4
Yrkeslärarexamen	0	7,4	71,7	0	18,8	2,2

En övervägande majoritet, 96 procent, av alumnerna som anger att man arbetar inom skolverksamhet har angett att man har en tillsvidareanställning, 3 procent anger att man har en tidsbegränsad anställning. Här finns relativt lite variation mellan de olika

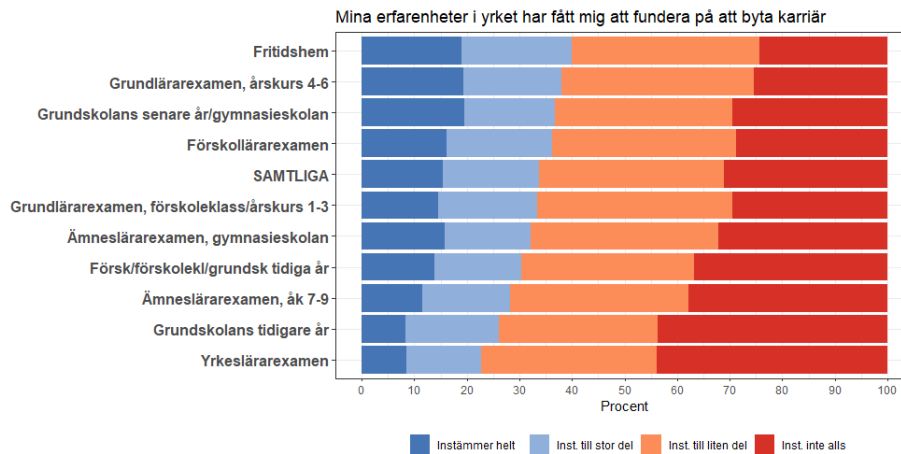
programmen. Något större variation finns när det gäller huruvida alumnerna arbetar hel- eller deltid. I populationen som helhet anger 84 procent att man arbetar heltid och 15 procent att man arbetar deltid. Bland alumnerna med förskollärarexamen anger 20 procent att man arbetar deltid vilket kan jämföras med 9 procent bland de med en yrkeslärarexamen och grundlärarexamen med inriktning mot 4-6.

Alumnernas erfarenheter av yrket

Vad har alumnerna för erfarenheter från sin första tid i yrket? I enkäten finns ett antal frågor som användas för att få en bild av lärarnas situation på arbetsmarknaden. I Diagram 1 redovisas resultaten på påståendet att "Mina erfarenheter i yrket har fått mig att fundera på att byta karriär". Drygt 15 procent av samtliga alumner instämmer helt och drygt 18 procent instämmer till stor del i detta påstående. Sammanlagt kan därmed konstateras att knappt 34 procent i någon mån har erfarenheter under sin första tid som lärare som gör att man funderat på att byta karriär. Andelen alumner som har sådan funderingar på karriärbyte är av motsvarande storlek i tidigare alumnundersökningar, det har med andra ord inte skett några avgörande förändringar över tid när det gäller den här frågan (Bertilsson 2018).

Vissa noterbara skillnader mellan olika grupper av alumner framträder. Lägst andel som anger att man haft funderingar på ett karriärbyte finns bland alumner med en yrkeslärarexamen, under 10 procent svarar att man instämmer helt i detta påstående. Högst andel återfinns bland alumner med inriktning mot fritidshem, grundlärarexamen mot åk 4-6, grundskolans senare år/gymnasieskolan samt förskollärarexamen där de tre förstnämnda har närmare 20 procent som svarat instämmer helt. Samtliga dessa grupper ligger något över genomsnittet för samtliga alumner.

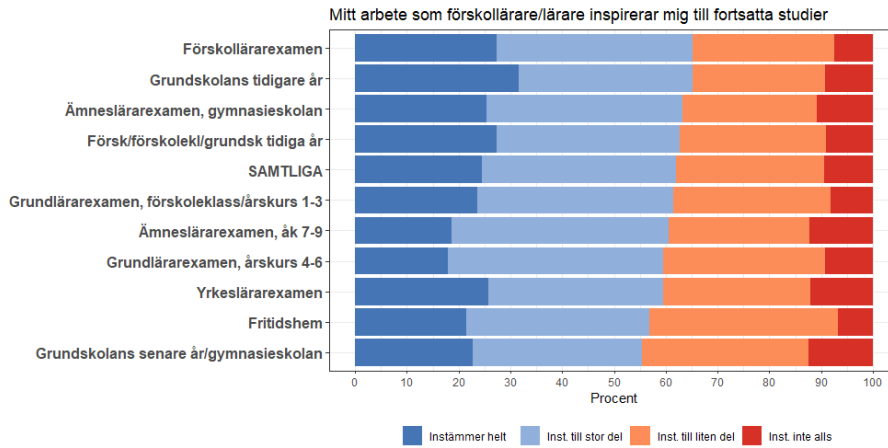
Diagram 1. Svar på påståendet "Mina erfarenheter i yrket har fått mig att fundera på att byta karriär". Andelar fördelat på olika lärarutbildningsprogram.

Det kan naturligtvis vara svårt att med grundval av en enstaka fråga dra slutsatser om alumnernas erfarenheter från yrket. Det kan också vara svårt att tolka ovanstående fråga eftersom vad man lägger in i betydelsen att "byta karriär" förmodligen varierar en del bland de svarande. Är det exempelvis ett byte av karriär att vidareutbilda sig från fritidshemslärare till grundlärare eller att som ämneslärare söka sig till en forskarutbildning? I enkäten undersöktes även alumnernas intresse för vidare studier, dels formulerat som en fråga om arbetet som lärare inspirerat till fortsatta studier (Diagram 2 nedan) och dels som en fråga om man ansåg det troligt att man skulle söka och bli antagen till en forskarutbildning inom en tioårsperiod (Diagram 3 nedan).

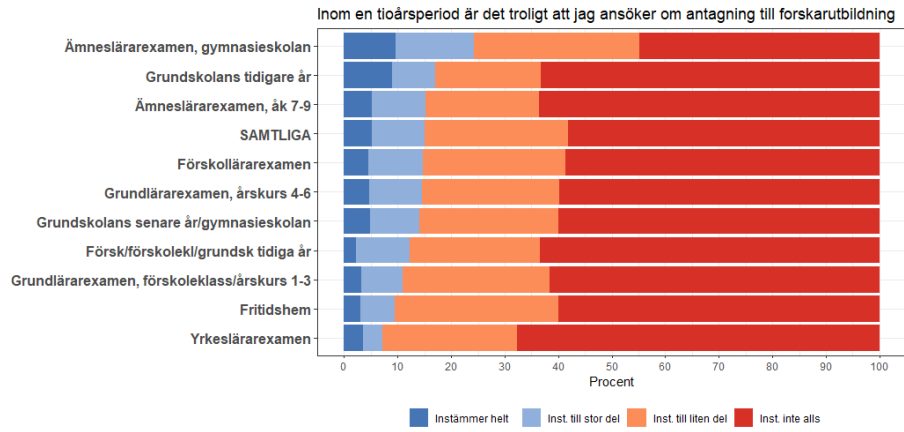
En ganska stor andel av alumner instämmer till stor del eller helt i påståendet att arbetet som lärare inspirerat till vidare studier. Variationen mellan olika grupper av alumner är relativt liten. En välvillig tolkning av detta, som kan kontrasteras mot resultaten i Diagram 1 är att en stor grupp av alumnerna är villiga att investera i att utvecklas i sin yrkesverksamhet.

Diagram 2. Svar på påståendet "Mitt arbete som förskollärare/lärare inspirerar mig till fortsatta studier". Andelar fördelat på olika lärarutbildningsprogram.

På påståendet "Inom en tioårsperiod är det troligt att jag ansöker om antagning till forskarutbildning" svarar få av alumnerna instämmande. Skillnaderna är också relativt stora mellan den grupp som visar störst intresse för en forskarutbildning, ämneslärare med inriktning mot gymnasieskolan och de som visar minst intresse, yrkeslärarna. Här avspeglas naturligtvis resultaten mot en närhet till de akademiska disciplinerna och eventuella behörigheter och möjligheter att kunna bli antagen till en forskarutbildning.

Diagram 3. Svar på påståendet "Inom en tioårsperiod är det troligt att jag ansöker om antagning till forskarutbildning". Andelar fördelat på olika lärarutbildningsprogram.

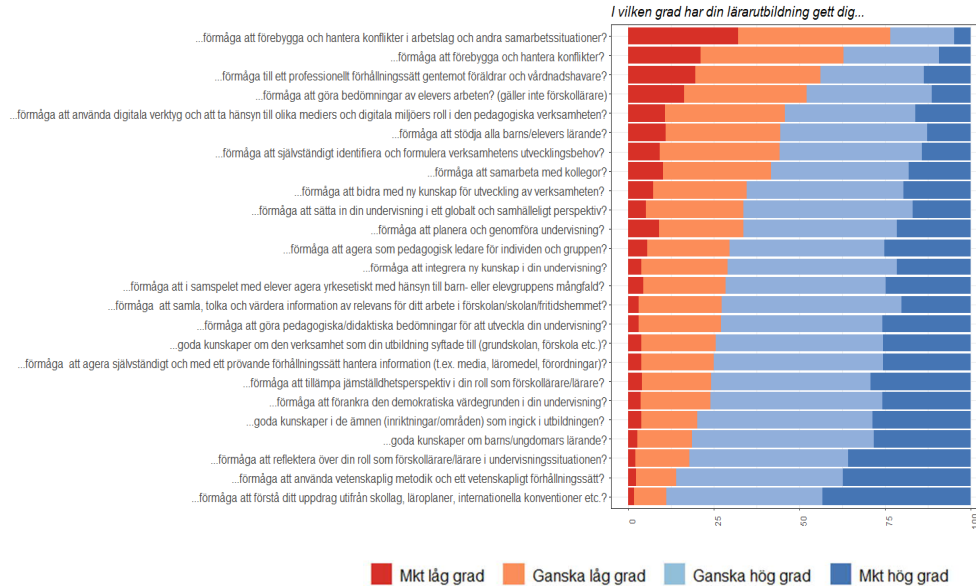

Lärarytbildningens betydelse för yrkesutövningen

Alumnenkätens inledande del innehåller ett stort antal frågor (sammanslaggt 25 stycken) gällande förmågor och kunskaper som alumnerna ansett att lärarytbildningen bidragit med. Det fanns fyra svarsalternativen på dessa frågor på en skala från "I mycket hög grad" till "I mycket låg grad". I Diagram 4 redogörs de övergripande svaren på samtliga dessa frågor sorterat från de kunskaper och förmågor som alumnerna angett att lärarytbildningen bidragit till i minst grad.

Noterbart är en relativt stor spridning i svarsmonster. Överst i Diagram 4, det vill säga där högst andel svarat I mycket låg grad och I ganska låg grad, återfinns att lärarytbildning bidragit till "förmåga att förebygga och hantera konflikter i arbetslag och andra samarbetssituationer", drygt 76 procent svarar att lärarytbildningen bidragit i låg eller mycket låg grad. På samma tema, men mer allmänt formulerad, följer sedan "förmåga att förebygga och hantera konflikter" (cirka 63 procent svara låg eller mycket låg grad). Vidare kan konstateras att de förmågor och kunskaper som följer där alumnerna angett att lärarytbildningen bidragit i låg grad kan kopplas till bland annat: att ha ett professionellt förhållningssätt gentemot föräldrar/vårdnadshavare, att göra bedömningar av elevers arbeten, att använda digitala hjälpmedel i undervisningen och förmåga att stödja barns och elevers lärande.

Diagram 4. Frågor kopplade lärarutbildningens innehåll. Svar på frågan "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig...". Andelar av samtliga alumner.

I den andra ändan av skala, finner vi förmågor och kunskaper där alumnerna anser att lärarutbildningen bidragit i Ganska hög grad eller i Mycket hög grad. Här återfinns innehållstemat "förmåga att förstå ditt uppdrag utifrån skollag, läroplaner, internationella konventioner etc.", närmare 89 procent av alumnerna instämmer i ganska eller i mycket hög grad till att lärarutbildningen bidragit till detta. Man anser i liknande hög utsträckning att man fått förmåga att använda vetenskaplig metodik och ett vetenskapligt förhållningssätt (86 procent), att man fått förmåga att reflektera över sin roll som lärare i undervisningssituationen (82 procent), att man fått goda kunskaper om barns/ungdomars lärande (81 procent) och man fått goda kunskaper om det ämnen (inriktningar/område) som ingått i utbildningen (80 procent).

Dessa resultat är till stora delar överensstämmande med resultaten från det tidigare alumnundersökningarna (Bertilsson 2018). Liksom där fanns det en tendens att alumnerna var mer benägna att hålla med om att lärarutbildning bidragit innehåll som gett reflekterande och analytiska förmågor kopplat till lärarrollen.

Man var, liksom i tidigare undersökningar, mindre benägen att hålla med om att lärarutbildningen bidragit till att utveckla mer "praktiknära" situationer såsom att hantera konflikter (i klassrummet såväl som i andra situationer), göra bedömningar av elevers arbeten samt planera och genomföra undervisning.

Skillnader mellan olika lärarutbildningsprogram

I det följande fördjupas alumnernas inställning till de olika förmågor och kunskaper som man anser att lärarutbildningen bidragit till genom att närmare studera svarsmonstren från de olika lärarutbildningsprogrammen.

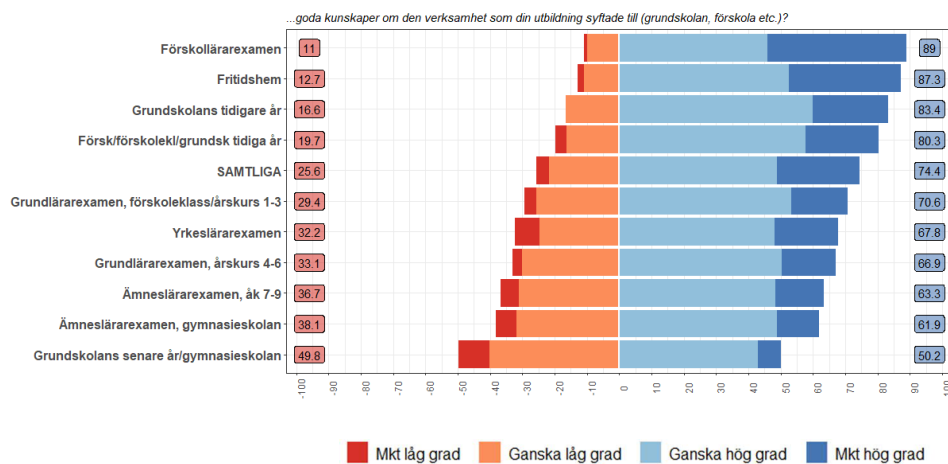
De följande diagrammen är sorterade utifrån de lärarutbildningsvarianter där en störst andel svarat "I ganska hög grad" (ljusblåa fält) och "I mycket hög grad" (mörkblåa fält). De summerade andelarna för dessa två svarsalternativ redovisas till höger i diagrammen och på motsvarande sätt redovisas de summerade andelarna för de som svarat "I ganska låg grad" (orangea fält) och "I mycket låg grad" (röda fält) till vänster i graferna. Resultaten redovisas för samtliga 25 innehållsområden i Appendix medan i brödtexten nedan kommenteras de områden där vi finner störst variation mellan de olika lärarutbildningsprogrammen.

Innan vi går in på detaljer så kan vi dra några mer generella slutsatser. Den första är att det är relativt stora skillnader i svarsmonster mellan olika lärarutbildningsprogram, vilket tydligt åskådliggörs i diagrammen. En andra är att den alumngrupp där flest svarat "positivt" i fråga om att lärarutbildningen bidragit till olika kunskaper och förmågor är i nästan samtliga 25 fall (enbart två undantag) de alumner som har en förskolläroexamen. Det finns en tydlig ordning, återigen med vissa undantag, där alumner som examinerats från ett program mot förskola, fritidshem eller grundskolans tidigare år uttrycker mer positiva hållningar, oavsett innehållsområde, kopplat till förmågor och kunskaper som man anser att lärarutbildningen bidragit till i jämförelse med de med en ämnesläroexamen eller en examen grundskolan åk 4-6. Dessa skillnader exemplifieras i Diagram 5 till 10 nedan.

På frågan "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig goda kunskaper om den verksamhet som din utbildning syftade till

(grundskolan, förskola etc.)” kunde konstateras att det var en fråga som i den övergripande sammanställningen framträdde som en fråga som de flesta alumner instämde i till hög eller mycket hög grad. Här finns dock avgörande variationer mellan de olika programmen. Bland de med en förskollärarexamen är det en försvinnande liten andel som svarat i mycket låg grad och väldigt få som svarat i ganska låg grad. I kategorierna Grundskolans senare år/gymnasieskolan, Ämneslärare mot gymnasieskolan och åk 7-9 samt Grundlärarexamen, årskurs 4-6, är det förvisso fortsatt en majoritet som svarat Ganska hög grad men en klart högre andel som anser att lärarutbildningen bidragit till dessa kunskaper i en ganska låg grad.

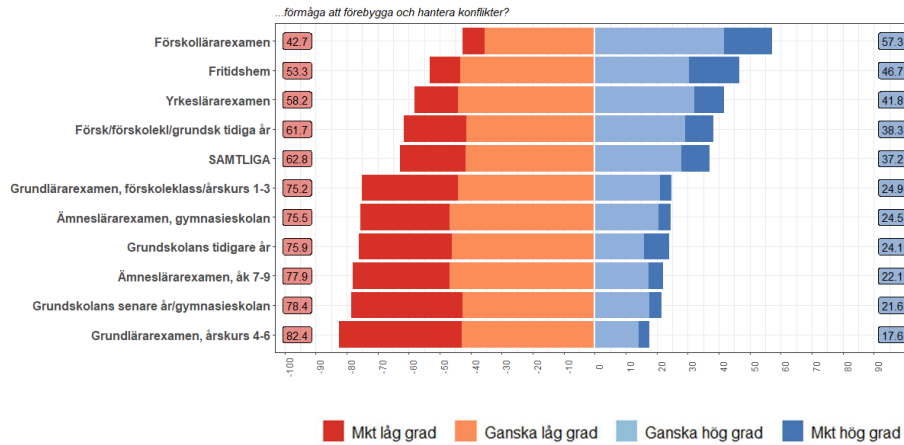
Diagram 5. Svar på frågan "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig goda kunskaper om den verksamhet som din utbildning syftade till (grundskolan, förskola etc.)?". Andelar fördelat på olika lärarutbildningsprogram.

Liknande skillnader mellan programmen finner vi när det gäller frågan "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig förmåga att förebygga och hantera konflikter?". Denna frågan var en av de frågor som i den övergripande sammanställning hade minst andel medhållande svar men slår vi ut dessa på de olika programmen så kan konstateras att en majoritet (57,3 procent) av alumnerna med en förskollärarexamen trots allt anser att lärarutbildningen i ganska eller mycket hög grad bidragit till denna förmåga. Som motvikt finner alumner med en grundlärarexamen 4-6 där över 80 procent (82,4

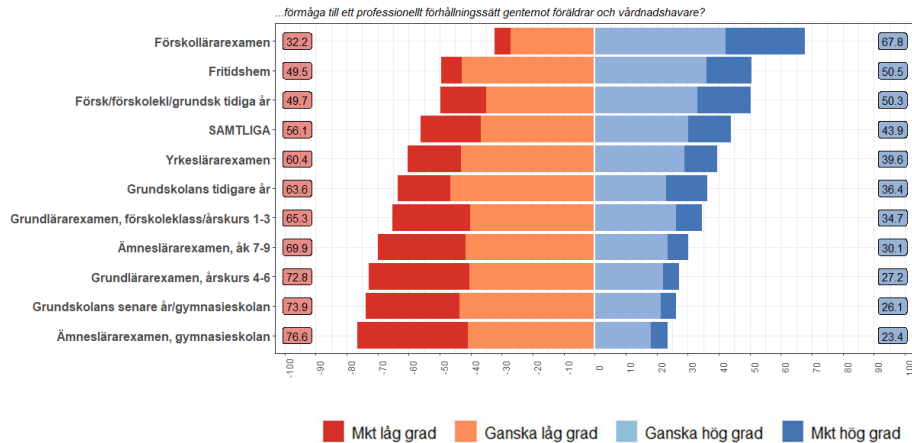
procent) svarat att lärarutbildningen bidragit i låg eller mycket låg grad.

Diagram 6. Svar på frågan "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig förmåga att förebygga och hantera konflikter?". Andelar fördelat på olika lärarutbildningsprogram.

Även på frågan "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot föräldrar och vårdnadshavare?" återfinns samma skillnad mellan de olika programmen. Också denna fråga framträdde i den övergripande sammanställningen som ett förmåga där få av alumnerna ansåg att lärarutbildningen bidragit. Nedbruten på de olika programmen ser vi återigen att alumner med en förskollärarexamen, fritidshemsexamen och kategorin förskola/förskoleklass/grundskolans tidigare år, avviker från detta och ger en mer positiv bild av vad lärarutbildningen bidragit till (Diagram 7).

Diagram 7. Svar på frågan "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot föräldrar och vårdnadshavare?". Andelar fördelat på olika lärarutbildningsprogram.

Avslutningsvis kan ytterligare två frågor lyftas där det finns en avgörande avvikelse mellan de olika lärarutbildningsprogrammen, nämligen frågorna "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig förmåga att självständigt identifiera och formulera verksamhetens utvecklingsbehov?" (Diagram 8) och "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig förmåga att självständigt identifiera och formulera verksamhetens utvecklingsbehov?" (Diagram 9). Samma mönster återupprepas när det gäller dessa frågor, kategorierna förskollärarexamen, fritidshem och förskola/förskoleklass/grundskolans tidiga år avviker genom att klart över genomsnittet för alumnerna uttrycka mer positiva hållningar (i den andra frågan gäller detta även kategorierna yrkeslärare och grundskolans tidigare år). I andra änden av skalan återfinns återigen kategorierna ämneslärare, gymnasieskolan, ämneslärare, åk 7-9 och grundlärarexamen 4-6. Noterbart är att alumner med examensinriktningen grundlärarexamen, förskoleklass/åk 1-3 tenderar att lägga sig ganska nära mitten av fördelningen när det gäller de flesta av de besvarade frågorna.

Diagram 8. Svar på frågan "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig förmåga att bidra med ny kunskap för utveckling av verksamheten?". Andelar fördelat på olika lärarutbildningsprogram.

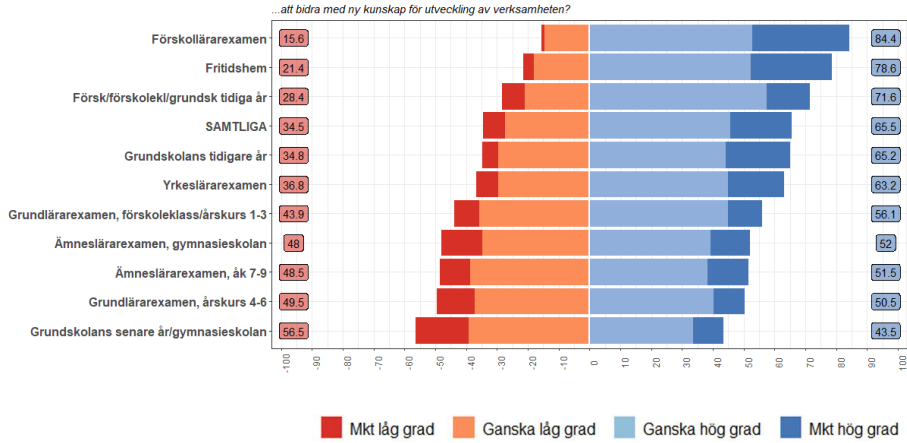
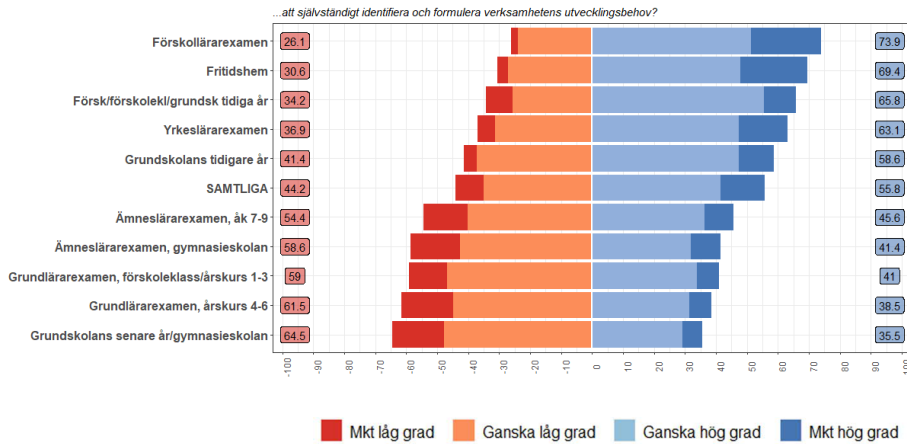

Diagram 9. Svar på frågan "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig förmåga att självständigt identifiera och formulera verksamhetens utvecklingsbehov?". Andelar fördelat på olika lärarutbildningsprogram.

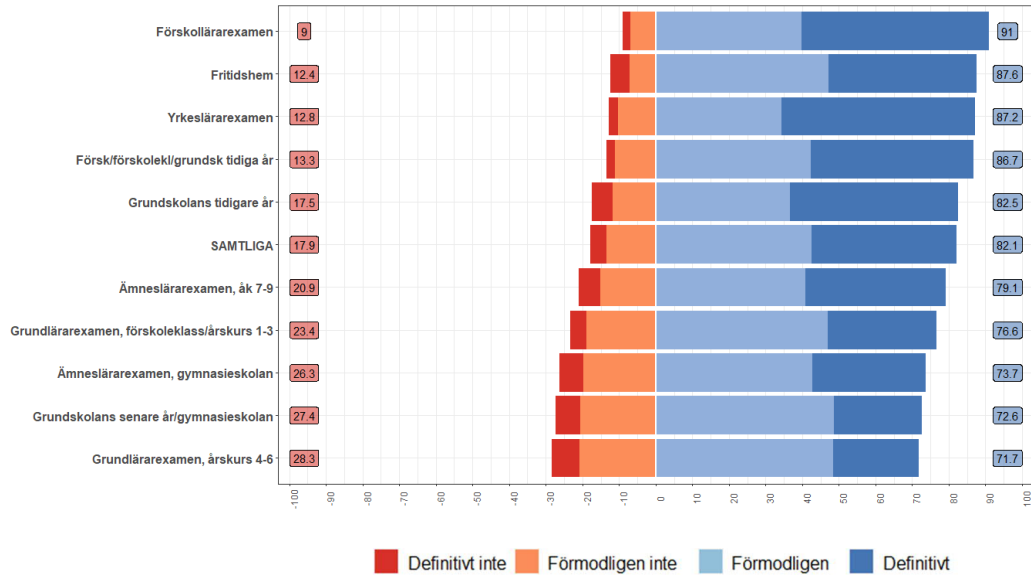

Alumnernas omdöme om utbildningen

Ett frågebatteri i enkäten behandlar alumnernas omdöme om utbildningen. En sådan fråga, som kan tolkas som en fråga relaterad till alumnernas "nöjdhet" med utbildningen i stort, är frågan huruvida man skulle rekommendera andra att studera på lärarutbildningen vid samma universitet/högskola som man själv studerat på. Av enkätsvaren kan utläsas att en klar majoritet av alumnerna som grupp svarat att man definitivt (39,5 procent) eller förmodligen (42,6 procent) skulle rekommendera andra att läsa samma utbildning som man själv läst. En liten andel svarar definitivt inte (4,4 procent) eller förmodligen inte (13,5 procent). Denna andelsfördelning ligger ganska nära resultaten från tidigare alumnundersökningar.

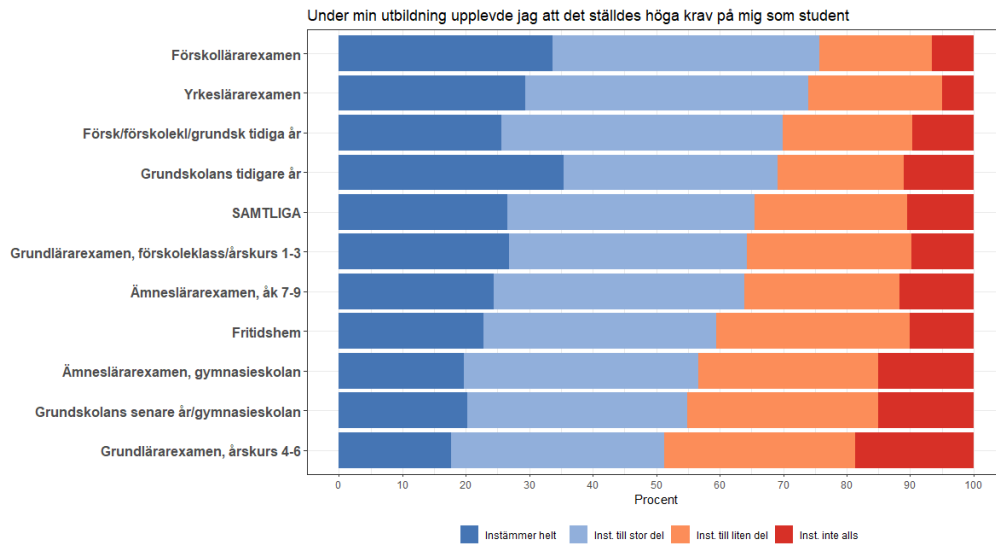
Även här finns dock vissa signifikanta skillnader mellan olika lärarutbildningsprogram. Som framgår av Diagram 10 anger en överväldigande majoritet av alumnerna med en förskollärarexamen (91 procent) att man definitivt eller förmodligen skulle rekommendera andra att läsa lärarutbildningen. Även bland alumner med examen mot fritidshem respektive yrkeslärare är denna siffra väldigt hög (87,6 respektive 87,2 procent). Lägst andelar, dock fortsatt en majoritet av alumnerna, finner vi bland alumner med en examen mot grundskolan årskurs 4-6. Här svarar 71,7 procent att man definitivt eller förmodligen skulle rekommendera andra att läsa lärarutbildningen men andelen som svarat definitivt är klart lägre än bland övriga alumngrupper. Andelen bland alumnerna som svarat definitivt inte (cirka 7,5 procent) och förmodligen inte (cirka 21 procent) är också den högsta bland de med en grundlärarexamen mot 4-6.

Diagram 10. Svar på frågan: "Skulle du rekommendera andra att studera på lärarutbildningen på samma universitet/högskola som du har studerat på?" Andelar fördelat på olika lärarutbildningsprogram.

Liknande mönster gällande synen på lärarutbildningen kan även spåras i frågan om alumnerna upplevt att utbildningen ställt höga krav på studenterna. Bland alumnggruppen som helhet anger över en fjärdedel att man instämmer helt om att det ställts höga krav, närmare 40 procent anger att man instämmer till stor del, knappt en fjärdedel att man instämmer till liten del, och relativt få, 10,5 procent att man inte instämmer alls. En större andel alumner med en förskollärarexamen anger instämmer helt eller instämmer till stor del i påståendet "Under min utbildning upplevde jag att det ställdes höga krav på mig som student". Lägst andelar som svarat instämmer helt är alumner med en grundlärarexamen 4-6 (17,6 procent) och ämneslärarexamen, gymnasieskolan (19,7 procent). Bland alumner med förskollärarexamen är denna andel enbart 6,6 procent.

Diagram 11. Svar på påståendet: "Under min utbildning upplevde jag att det ställdes höga krav på mig som student". Andelar fördelat på olika lärarutbildningsprogram.

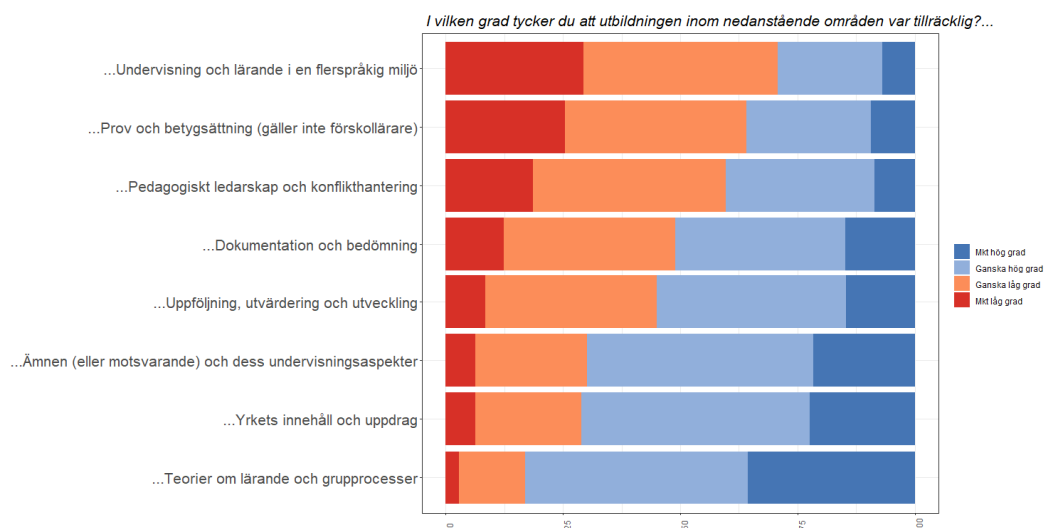
En del av enkäten behandlade mer specifikt hur väl alumnernas ansåg att olika innehållsområden i lärarutbildningen blivit behandlade. Frågan som ställdes var: I vilken grad tycker du att utbildningen inom nedanstående områden var tillräcklig? De områden som alumnerna skulle ta ställning till var följande:

- Yrkets innehåll och uppdrag
- Teorier om lärande och grupprocesser
- Dokumentation och bedömning
- Prov och betygssättning (ej förskollärare)
- Uppföljning, utvärdering, utveckling
- Ämnen (eller motsvarande) och dess undervisningsaspekter
- Pedagogiskt ledarskap och konflikthantering

- Undervisning och lärande i en flerspråkig miljö

I Diagram 12 redovisas svarsfördelning för vart och ett av dessa innehållsområden, sorterat från det där högst andel av alumnerna svarat "I mycket låg grad" alternativt "I ganska låg grad". De områden som alumnerna anser varit tillräckligt i lägst utsträckning är "Undervisning och lärande i en flerspråkig miljö", "Prov och betygssättning" och "Pedagogiskt ledarskap och konflikthantering". På samtliga dessa områden har en majoritet svarat i mycket eller ganska låg grad.

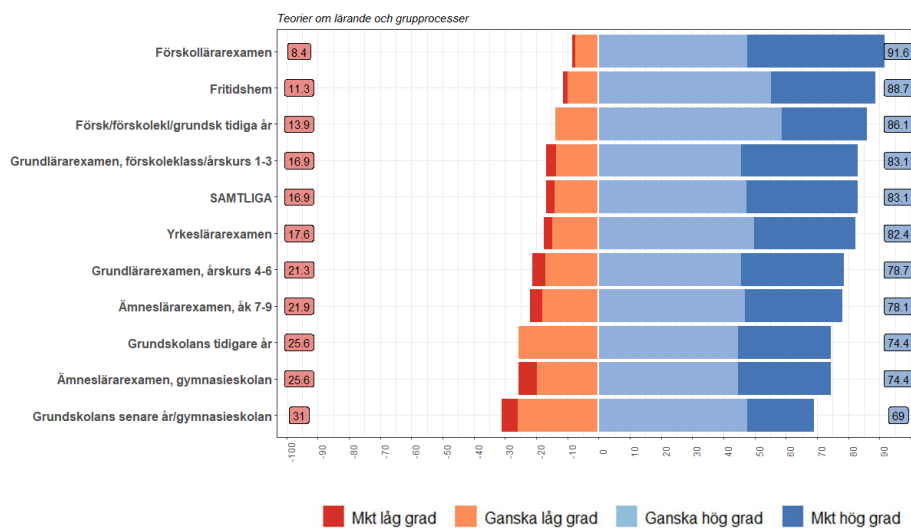
Diagram 12. Svar på frågan "I vilken grad tycker du att utbildningen inom nedanstående områden var tillräcklig...?". Andelar av samtliga alumner.

Nederst i ordningen finner vi de områden som alumnerna svarat att man i ganska eller mycket hög grad anser att utbildningen varit tillräcklig inom. Här återfinns områdena "Teorier om lärande och grupprocesser", "Yrkets innehåll och uppdrag" och "Ämnen (eller motsvarande) och dess undervisningsaspekter". Man bör dock notera att utifrån hur frågan är ställd går det inte att göra en åtskillnad mellan om alumnerna anser att nämnda områden tagit allt för stort utrymme i utbildning eller om de behandlats på ett fullt tillräckligt sätt.

Till frågan om dessa svar varierar mellan de olika lärarutbildningsprogrammen. Inledningsvis kan vi studera det innehåll där högst respektive lägst andel ansåg att området varit tillräckligt behandlat i lärarutbildningen, "Teorier om lärande och grupprocesser" (Diagram 13) och "Undervisning och lärande i en flerspråkig miljö" (Diagram 14). Det är i det första fallet en relativt samstämmig bild, en övervägande majoritet oavsett program anger att detta område varit tillräckligt behandlat under sin utbildning, men andelen varierar från 91,6 procent bland de med en förskollärarexamen till 69 procent bland de med en examen mot grundskolans senare år/gymnasieskolan och 74,4 procent bland de med en ämneslärarexamen mot gymnasieskolan.

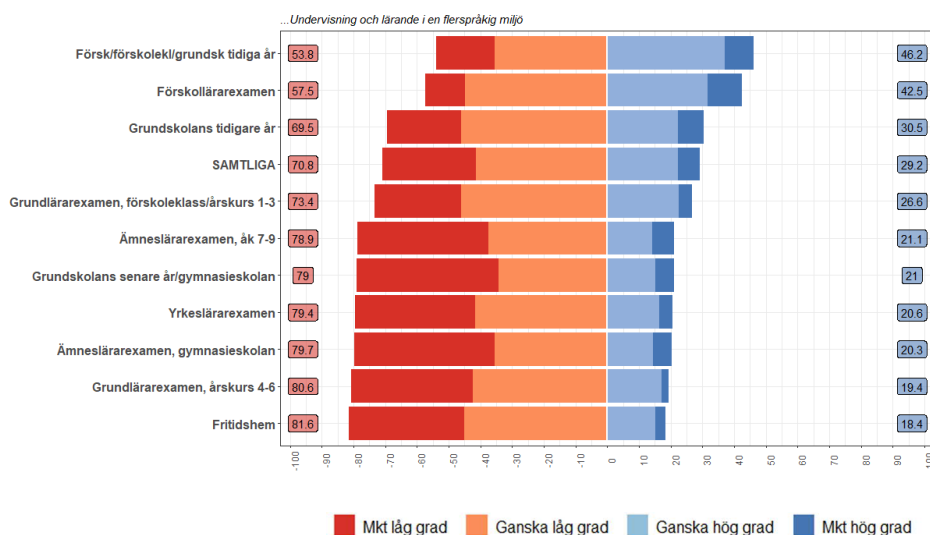
Diagram 13. Svar på frågan "I vilken grad tycker du att utbildningen inom...Teorier om lärande och grupprocesser...var tillräcklig?". Andelar fördelat på olika lärarutbildningsprogram.

När det gäller det område som alumnerna i minst utsträckning tyckte att lärarutbildningen behandlat "Undervisning och lärande i en flerspråkig miljö", finns en intressant skillnad mellan program med inriktning mot förskolan och med inriktning mot fritidshem. Den sistnämnda gruppen är den som i minst utsträckning anser att lärarutbildningen varit tillräcklig i detta avseende. Möjligen kan detta

kopplas till de särskilda villkor som präglar fritidshemmet och den pedagogiska verksamheten där.

Diagram 14. Svar på frågan "I vilken grad tycker du att utbildningen inom...Undervisning och lärande i en flerspråkig miljö...var tillräcklig?". Andelar fördelat på olika lärarutbildningsprogram.

Två ytterligare områden och kan vara värda att nämna på grundval av att det här finns markant varierande svar mellan olika lärarutbildningsprogram, det gäller områdena "Uppföljning, utvärdering och utveckling" (Diagram 15) och "Dokumentation och bedömning" (Diagram 16).

När det gäller båda dessa innehållsområden pekar resultaten mot avsevärt skilda svarsmönster där å ena sidan alumner med en förskollärarexamen respektive en yrkeslärarexamen angett att utbildningen inom dessa områden varit tillräcklig. Samtidigt anger en majoritet av alumnerna inom kategorierna grundskolans senare år/gymnasielärare, ämneslärare med inriktning mot gymnasieskolan och grundlärare mot åk 4-6 det motsatta. Här är man mindre utsträckt benägna om att hålla med om att områden såsom uppföljning, utvärdering och utveckling, samt dokumentation och bedömning varit tillräckligt behandlade inom programmet.

Diagram 15. Svar på frågan "I vilken grad tycker du att utbildningen inom...Uppföljning, utvärdering och utveckling...var tillräcklig?". Andelar fördelat på olika lärarutbildningsprogram.

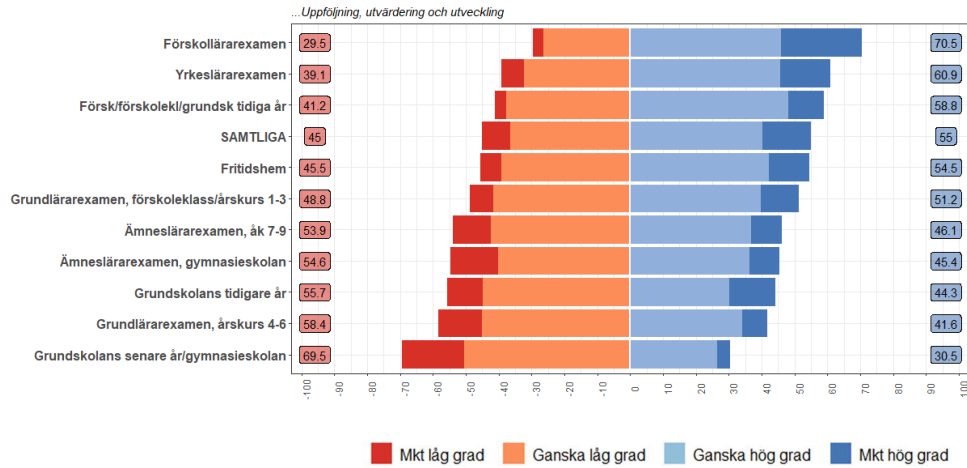
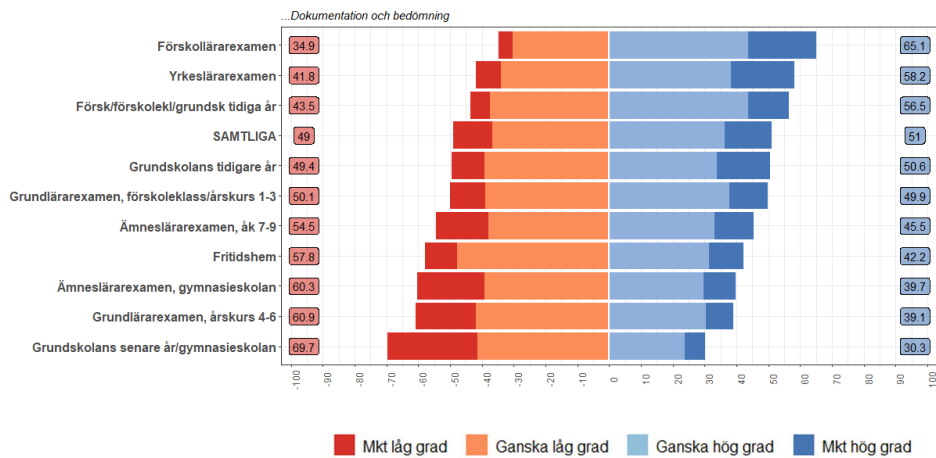

Diagram 16. Svar på frågan "I vilken grad tycker du att utbildningen inom...Dokumentation och bedömning...var tillräcklig?". Andelar fördelat på olika lärarutbildningsprogram.

Jämförelse alumnenkät 2017 och 2021

I följande avsnitt görs en jämförelse mellan resultaten från alumnenkät 2017 och 2021. Avsikten är att identifiera områden där det skett ett större skifte och hur skillnader mellan olika lärarutbildningsprogram varierar mellan de två enkätomgångarna. Fokus har varit de frågor där alumnerna fått värdera dels de kunskaper och förmågor som man anser att lärarutbildningen bidragit till, dels huruvida man anser att de olika kärnområden som ingått i lärarutbildningen varit tillräckligt behandlade.

Resultaten nedan redovisas i differens vad gäller andel som svarat i "ganska låg grad" eller "i mycket låg grad" när det gäller de olika frågorna/innehållsområdena. En minusdifferens i diagrammen nedan betyder att färre andelar av alumnerna angett ett "negativt" hållet svar i 2021 års enkät i jämförelse med 2017 års enkät. Man kan alltså tolka dessa minusdifferenser som en "positiv" utveckling mellan de olika enkätomgångarna. Det bör noteras att skalorna i de olika diagrammen varierar för att öka läsbarheten men genomgående redovisas också de faktiska differenserna vid respektive stapel.

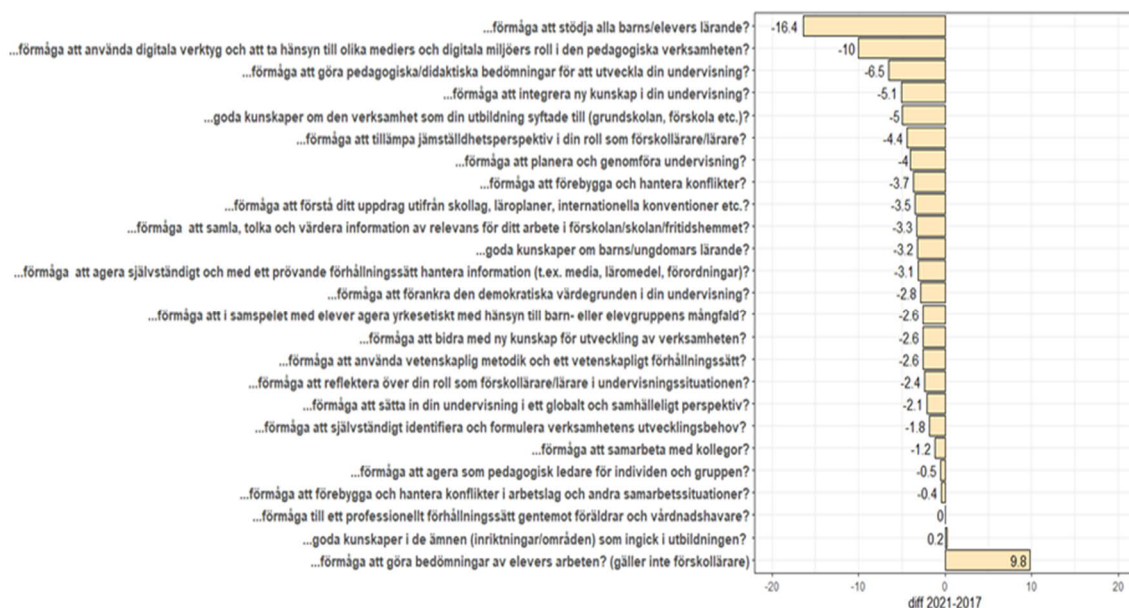
Förändringar vad gäller kunskaper och förmågor som lärarutbildningen bidragit med

I diagram Diagram 17 redogörs differensen i andelar på samtliga 25 frågor kopplade till olika förmågor och kunskaper som lärarutbildningen bidragit till.

En inledande notering som kan göras är att avseende nästan samtliga frågor finns en "positiv" trend, det vill säga att en lägre andel i 2021 års alumnenkät svarat "Ganska låg grad" respektive "Mycket låg grad" i jämförelse med 2017 års alumnenkät. Differensen mellan de två enkätomgångarna är störst när det gäller frågorna "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig förmåga att stödja alla barns/elevs lärande?" (-16,4 procentenheter), "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig förmåga att använda digitala verktyg och att ta hänsyn till olika mediers och digitala miljöers roll i den pedagogiska verksamheten?" (-10 procentenheter) och "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig förmåga att göra pedagogiska/didaktiska bedömningar för att utveckla din undervisning?" (-6,5

procentenheter). När det gäller det allra flesta frågor så finns det en ganska liten differens, mellan 0 och 4 procentandelar, dock positiv i sin riktning. Enbart en fråga visar på en tydlig förändring där en större andel i 2021 års enkätomgång svarat i ganska eller mycket låg grad och det gäller frågan "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig förmåga att göra bedömningar av elevers arbeten?".

Diagram 17. Jämförelse svar alumnenkät 2017 och 2021, differensen när det gäller andel som svarat i ganska låg el. i mycket låg grad på frågan "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig...". Samtliga alumner.

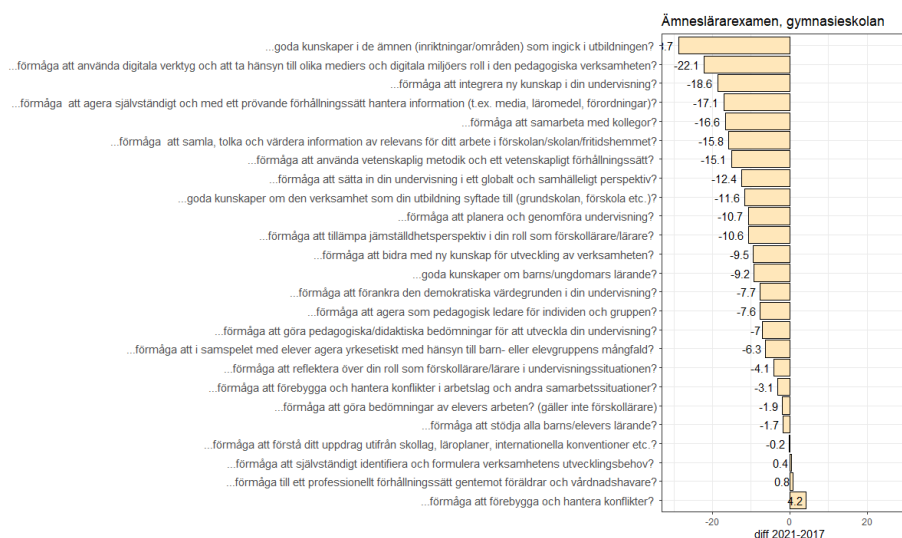

Även här har skillnader mellan olika program analyserats. För jämförbarhetens skull så görs detta enbart för de program som ingår i 2011 års examensordning.

När det gäller de två ämneslärarinriktningarna, gymnasieskolan (Diagram 18) och 7-9 (Diagram 19), ser vi även här en övervägande positiv trend. Det gäller särskilt ämneslärare med inriktning mot gymnasieskolan. Här finns flertalet frågor där vi ser en kraftig minskning i andelen som svarat i ganska eller mycket låg grad. Exempelvis gäller detta frågan "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig goda kunskaper i de ämnen (inriktningar/områden) som ingick i utbildningen?" (-28,7 procentenheter) och "I vilken grad har

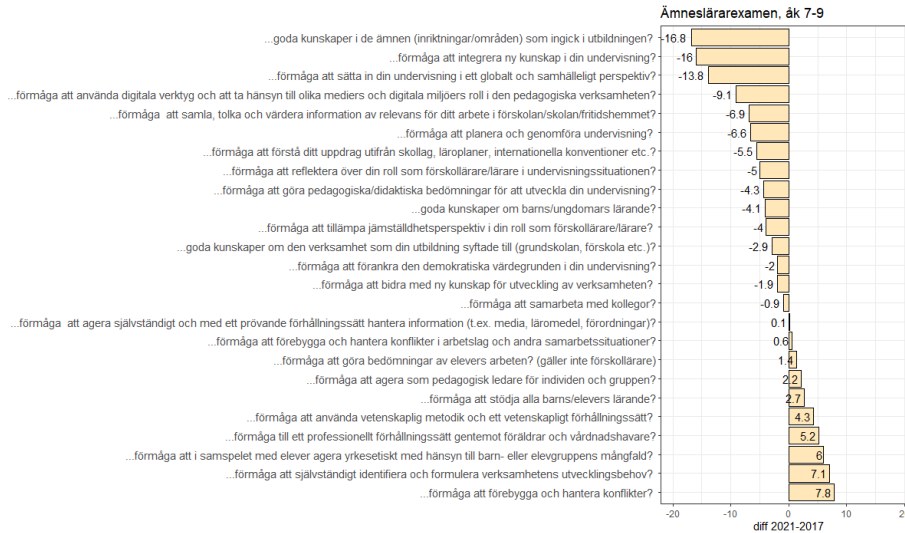
din lärarutbildning gett dig förmåga att använda digitala verktyg och att ta hänsyn till olika mediers och digitala miljöers roll i den pedagogiska verksamheten?" (-22,1 procentenheter). När det gäller en stor grupp av frågor finns en ganska kraftig förbättring, i storleksordning 10 procentandelar och högre, medan enbart en fråga visar på en viss negativ riktning "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig förmåga att förebygga och hantera konflikter?" (+ 4,2 procentenheter).

Diagram 18. Jämförelse svar alumnenkät 2017 och 2021, differensen när det gäller andel som svarat i ganska låg el. i mycket låg grad på frågan "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig...". Alumner med ämneslärarexamen, gymnasieskolan.

Bland alumnerna med en ämneslärarexamen med inriktning mot åk 7-9, finns något fler frågeområde där de svarande i 2021 års enkätomgång svarat med en mer negativ hållning. Liksom bland ämneslärarna med inriktning mot gymnasieskolan så är det klart färre som anger att man i låg grad fått kunskaper i sina ämnen (eller motsvarande) i jämförelse med 2017. En något större grupp anger att lärarutbildningen i låg grad bidragit till förmåga att hantera konflikter (+ 7,8 procentenheter), gett förmåga att självständigt identifiera och formulera verksamhetens utvecklingsbehov (+ 7,1 procentenheter) och förmåga att i samspelet med elever agera yrkesetiskt med hänsyn till barn- eller elevgruppens mångfald (+ 6 procentenheter)

Diagram 19. Jämförelse svar alumnenkät 2017 och 2021, differensen när det gäller andel som svarat i ganska låg el. i mycket låg grad på frågan "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig...". Alumner med en ämneslärarexamen, åk 7-9.

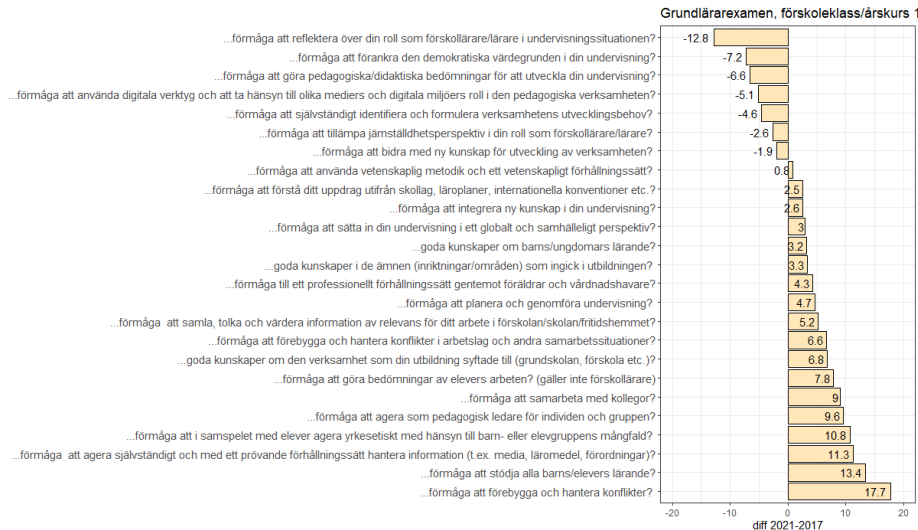
Mönstret när det gäller alumner med en grundlärarexamen, åk 4-6 (Diagram 20) och förskoleklass/åk 1-3 (Diagram 21) avviker från ovanstående mönster. När det gäller majoriteten av frågeområdena finns här istället en negativ tendens med en större andel av alumnerna i 2021 års enkät som svarat i låg eller mycket låg grad i jämförelse med 2017 års enkät. Här bör dock resultaten tolkas med viss försiktighet eftersom antalet alumner med dessa två inriktningar skiljer sig kraftigt åt i de olika enkätomgångar. Detta är särskilt sant när det gäller grundlärare mot åk 4-6 som är få till antalet i 2017 års enkätomgång. Särskilt påtagliga är dessa skillnader i antalet svar när det gäller gruppen grundlärare mot åk 4-6, det är också här vi finner den starkast negativa trenden. I samtliga frågeområden förutom tre finns en klart större andel i 2021 års enkät som anser att lärarutbildningen bidragit i låg eller i mycket låg grad.

Diagram 20. Jämförelse svar alumnenkät 2017 och 2021, differensen när det gäller andel som svarat i ganska låg el. i mycket låg grad på frågan "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig...". Alumner med en grundlärarexamen, årskurs 4-6.

Bland alumner med en grundlärarexamen med inriktning mot förskoleklass och åk 1-3 ser vi en negativ trend gällande en majoritet av de olika kunskaperna och förmågorna. Exempelvis anger man att man i lägre grad fått med sig en förmåga att stödja barns/elevers lärande och en förmåga att förebygga och hantera konflikter. Samtidigt anger en klart högre andel i 2021 års enkät att man fått med sig en förmåga att reflektera över sin roll som lärare i undervisningssituationen.

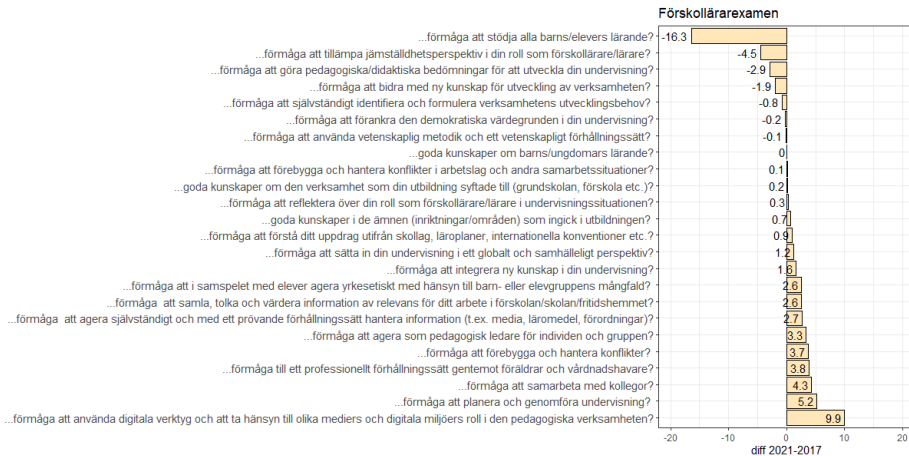
Diagram 21. Jämförelse svar alumnenkät 2017 och 2021, differensen när det gäller andel som svarat i ganska låg el. i mycket låg grad på frågan "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig...". Alumner med en grundlärarexamen, årskurs 1-3.

Alumnerna med en förskollärarexamen respektive en examen mot fritidshem uppvisar liknande förändring över tid i det att vi ser att ett par frågor uppvisar en klart "positiv" trend och ett par en klart "negativ" samtidigt som de allra flesta frågeområden visar på en svag eller obetydlig förändring.

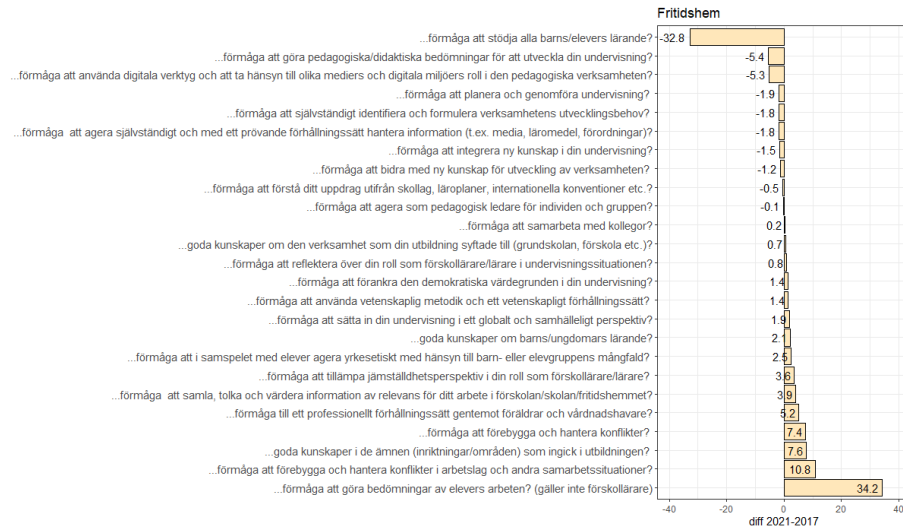
När det gäller alumnerna med en förskollärarexamen framkommer att man i 2021 års enkät i högre grad anser att man fått med sig en förmåga att stödja alla barns/elevers lärande (-16,3 procentenheter), men i lägre grad fått med sig en förmåga att använda digitala verktyg och att ta hänsyn till olika mediernas och digitala miljöers roll i den pedagogiska verksamheten (+ 9,9 procentenheter).

Diagram 22. Jämförelse svar alumnenkät 2017 och 2021, differensen när det gäller andel som svarat i ganska låg el. i mycket låg grad på frågan "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig...". Alumner med en förskollärarexamen.

När det gäller alumner med inriktning mot fritidshem är det ännu färre frågeområden där det skett någon noterbar förändring. Liksom bland förskollärarna så är det en markant förändring när det gäller frågan om man fått med sig en förmåga att stödja alla barns/elevers lärande (-32,8 procentenheter). Det är å andra sidan en stor ökning bland dessa alumner som inte anser att man fått med sig förmågan att göra bedömningar av elevers arbeten (+ 34,2 procentenheter). Det är även en högre andel i 2021 års enkätomgång som inte anser att man fått med sig förmåga att hantera och förebygga konflikter i arbetslag och andra samarbetsituationer.

Diagram 23. Jämförelse svar alumnenkät 2017 och 2021, differensen när det gäller andel som svarat i ganska låg el. i mycket låg grad på frågan "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig...". Alumner med examen mot fritidshem.

Bland alumnerna med en yrkeslärarexamen finns det en tydlig positiv trend när det gäller de flesta frågor kopplade till kunskaper och förmågor som lärarutbildningen bidragit med (Diagram 24). Man anser att man i högre grad fått med sig en förmåga att planera och genomföra undervisning, en förmåga att självständigt identifiera och formulera verksamhetens utvecklingsbehov, en förmåga att integrera ny kunskap i undervisningen och fått goda kunskaper i de ämnen (inriktningar/områden) som ingick i utbildningen. Det är egentligen enbart ett område där vi ser en tydlig negativ trend från 2017 till 2021 och det gäller förmågan att göra bedömningar av elevers arbeten.

Diagram 24. Jämförelse svar alumnenkät 2017 och 2021, differensen när det gäller andel som svarat i ganska låg el. i mycket låg grad på frågan "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig...". Alumner med en yrkeslärarexamen.

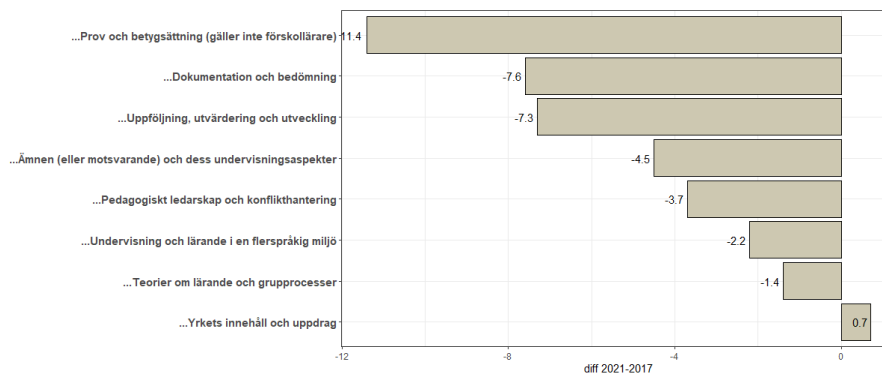

Förändringar vad gäller alumnernas omdöme om utbildningen. Samma jämförande analys mellan 2017 och 2021 års enkätomgångar har gjorts när det gäller alumnernas svar på huruvida olika områden varit tillräckligt behandlade i lärarutbildningen. Upplägget på detta avsnitt är samma som ovan. Inledningsvis studeras de övergripande svarsmönstren, därefter kommenteras skillnader för respektive examensinriktning, dessa diagram redovisas dock i appendix. Liksom ovan innebär minusdifferenser i diagrammen nedan att det är en mindre andel i 2021 års enkätomgång i ganska eller mycket låg grad på frågan om det olika innehållsområdena varit tillräckligt behandlade i lärarutbildningen.

Diagram 25 visar att det finns en klart positiv trend i fråga om samtliga innehållsområden förutom ett. En klart lägre andel av alumnerna i 2021 års enkätomgång anser att området Provet och betygssättning behandlats i ganska eller mycket låg grad (-11,4 procentenheter). Även när det gäller områdena Dokumentation och bedömning och Uppföljning, utvärdering och utveckling finns

signifikanta positiva svarsmönster. Här bör såklart hållas i minnet att förutsättningarna för en sådan "positiv" trend är såklart markant större inom ett område där många alumner svarat att man håller med i låg eller mycket låg grad. Området Prov och betygsättning utgör ett sådant område där en stor andel av alumnerna i 2017 års enkätomgång svarat att undervisningen inte varit tillräcklig. Med det sagt så är en rimlig tolkning av resultaten från denna jämförelse att det inte utvecklats mot det sämre i fråga om alumnernas bedömning av sin lärarutbildning.

Diagram 25. Jämförelse svar alumnenkät 2017 och 2021, differensen när det gäller andel som svarat i ganska låg el. i mycket låg grad på frågan "I vilken grad tycker du att utbildningen inom nedanstående områden varit tillräcklig". Samtliga alumner.

Även avseende de olika innehållsområdena framträder varierande svarsmönster bland de olika lärarutbildningsprogrammen (se Diagram 36 till 42 i appendix). Ämneslärarna förefaller vara avsevärt mer nöjda med undervisningen i området Ämnen och dess undervisningsaspekter. Bland ämneslärare mot åk 7-9 så svarar en klart högre andel av 2021 års alumner på samtliga områden utom ett (Pedagogiskt ledarskap och konflikthantering) att lärarutbildningen behandlat dem tillräckligt. Motsatt bild får vi bland grundlärare med inriktning mot åk 4-6. Bland övriga alumngrupper är svaren mer varierande. De med yrkeslärarexamen är mer nöjda med undervisningen kopplat till Uppföljning, utvärdering och utveckling men mindre nöjda med undervisningen relaterad till Pedagogiskt ledarskap och konflikthantering.

På frågan om man skulle rekommendera andra att studera på lärarutbildningen på samma universitet/högskola som man själv studerat på så finns marginella skillnader på ett övergripande plan mellan 2017 och 2021 års enkäter. Av samtliga alumner är det 39 procent som svarar Definitivt 2021, motsvarande siffra 2017 var 38 procent. Bryter vi ned denna fråga på olika examensinriktningar så ser vi vissa intressanta förändringar, bland de med en ämneslärarexamen mot åk 7-9 ökar andelen som svarat Definitivt med 10 procentenheter (från 28 till 38 procent). Bland de med en grundlärarexamen åk 1-3 ökar denna grupp också med 10 procentenheter (från 20 till 30 procent) och bland ämneslärare med inriktning mot gymnasieskolan ser vi en ökning med 8 procentenheter (från 23 till 31 procent). Vi ser en minskning bland de med en grundlärarexamen, åk 4-6 med 13 procentenheter (från 36 till 23 procent) medan det bland övriga alumngrupper sker en liten eller ingen förändring.

Avslutande ord

Denna rapport har sammanfattat hur tidigare lärarstudenter svarat på frågor som sin utbildning, dels utifrån hur man ser på utbildningens betydelse för yrkesutövningen och dels hur man ser på lärarutbildningens innehåll. Genomgående har analysen bestått av jämförelser mellan olika lärarutbildningsprogram.

En reflektion som kan göras utifrån de resultat som framkommit är att de tidigare lärarstudenter på ett övergripande plan förefaller vara nöjda med sin utbildning. Det finns också, utifrån jämförelser med 2017 års enkätomgång, tendenser som går i en klart positiv riktning gällande alumnernas inställning till lärarutbildningen. Liksom i tidigare analyser av dessa enkäter så framkommer dock en markant skillnad mellan olika lärarutbildningsprogram. Dessa skillnader framträder inom i princip samtliga frågeområden i enkäten. Man värdesätter helt enkelt det man fått med sig från lärarutbildningen på väldigt olika sätt inom olika grupper av lärare. Som noterats också i tidigare analys av alumnundersökningarna så verkar dock dessa hållningar inte påverkat dessa alumnens ambition att arbeta som lärare – en absolut majoritet av de som svarat på enkäten är verksamma lärare – men kan såklart ha betydelse när det gäller de som lämnar utbildningen i förtid.

Appendix

Diagram 26. Resultat fråga 1 (a-c). Svar på påståendet "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig goda kunskaper...": a) "...om barns/ungdomars lärande?", b) "...om den verksamhet som din utbildning syftade till (grundskolan, förskola etc.)?", c) ... i de ämnen (inriktningar/områden) som ingick i utbildningen?". Andelar fördelat på olika lärarutbildningsinriktningar.

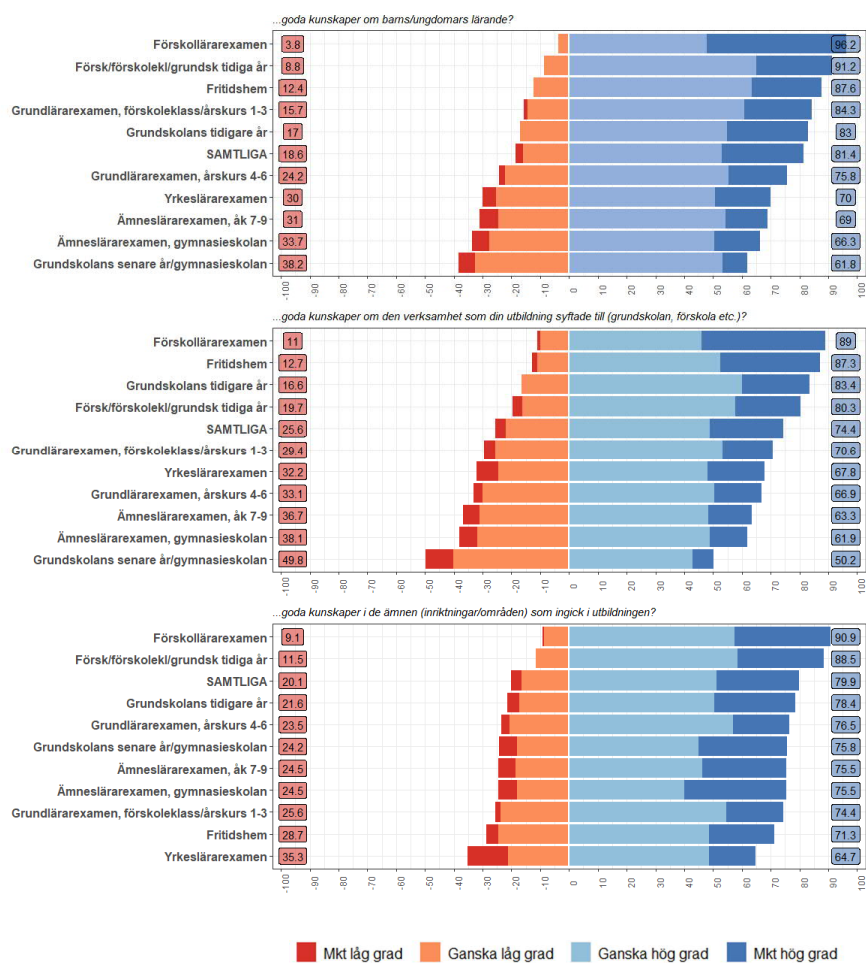

Diagram 27. Resultat fråga 2 (a-c). Svar på påståendet "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig förmåga att. Andelar fördelat på olika lärarutbildningsinriktningar.

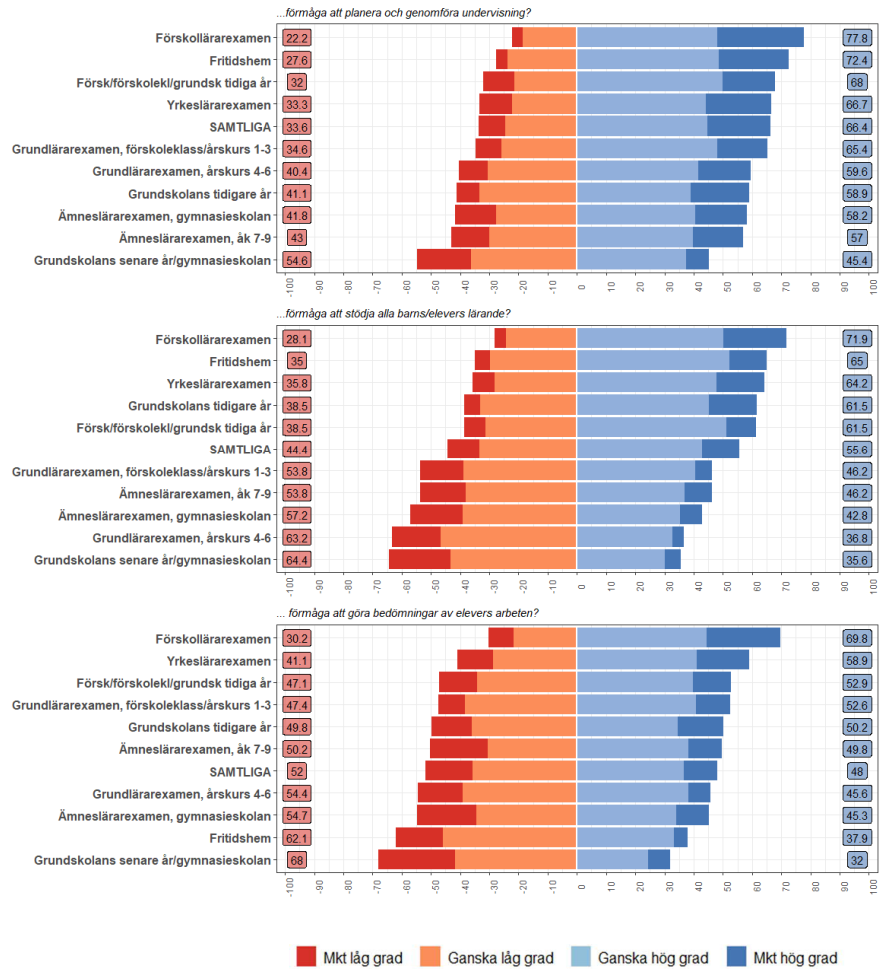

Diagram 28. Resultat fråga 3 (a-d). Svar på påståendet "I vilken grad har din lärutbildning gett dig förmåga att. Andelar fördelat på olika lärutbildningsinriktningar.

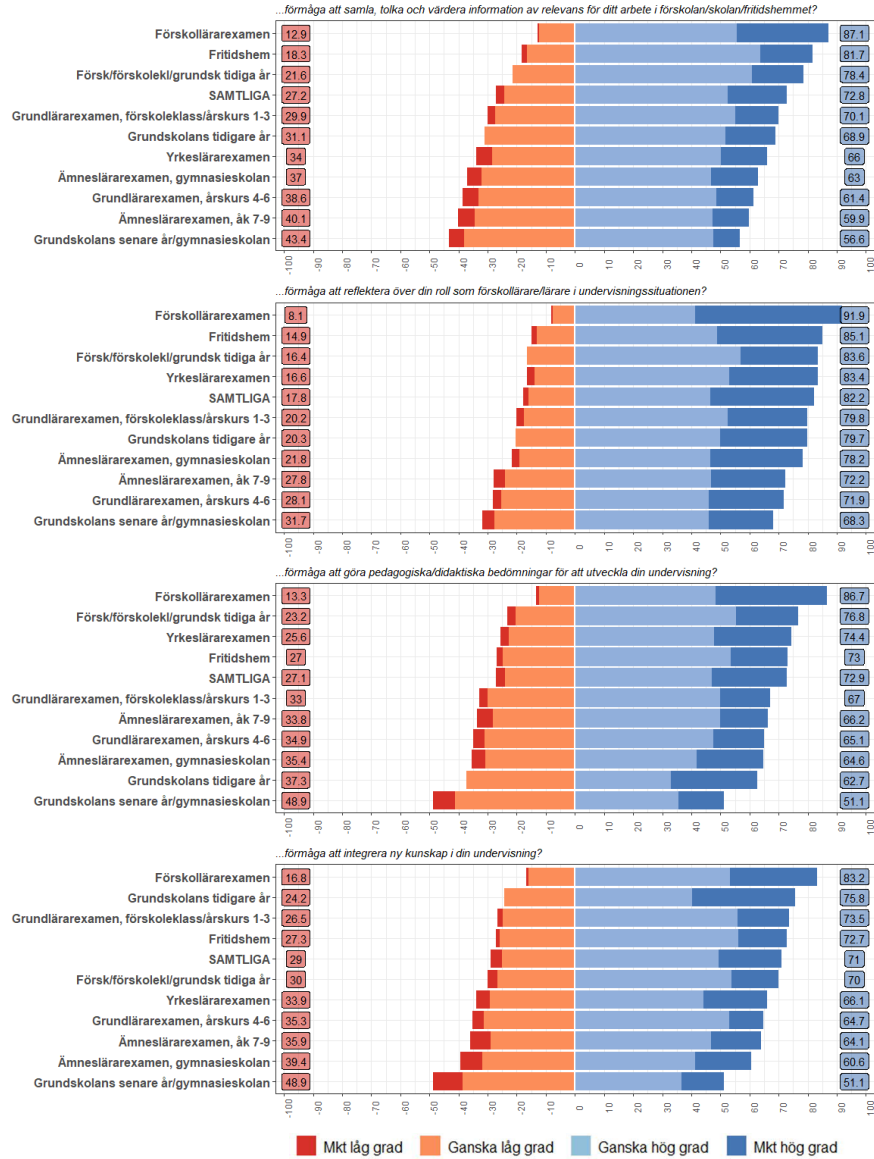

Diagram 29. Resultat fråga 4 (a-c). Svar på påståendet "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig förmåga att. Andelar fördelat på olika lärarutbildningsinriktningar.

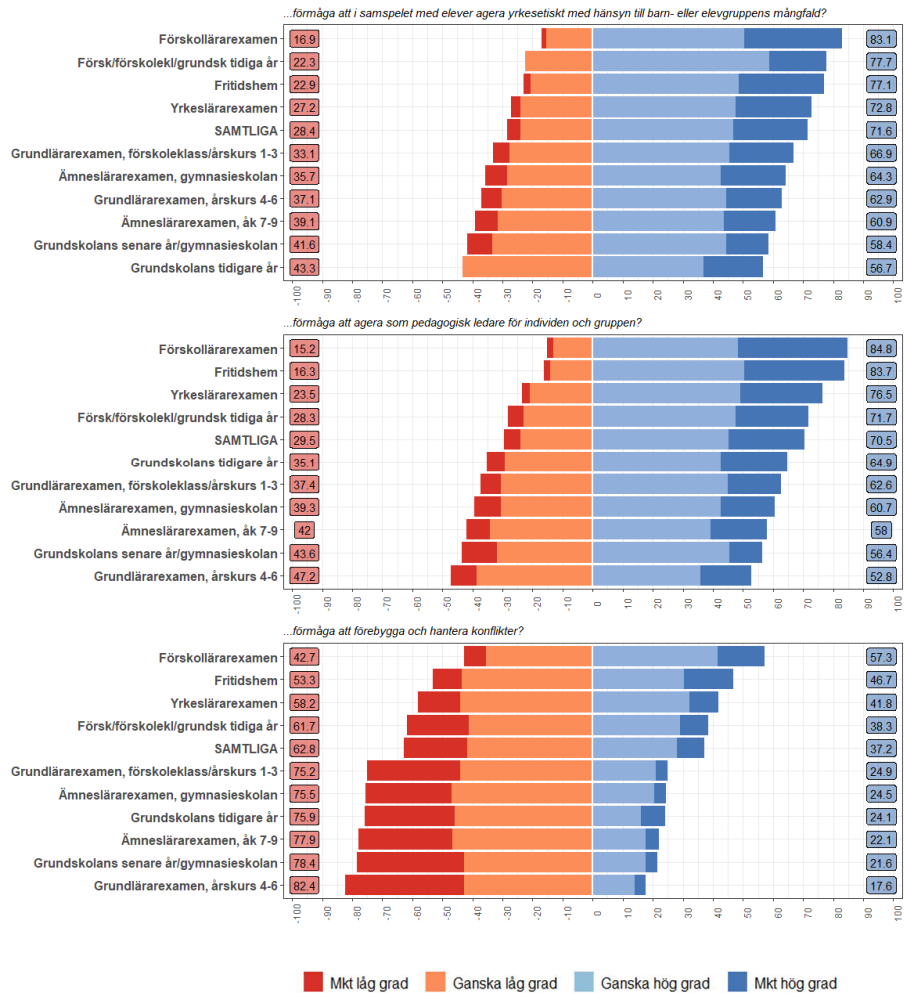

Diagram 30. Resultat fråga 5 (a-b). Svar på påståendet "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig förmåga att. Andelar fördelat på olika lärarutbildningsinriktningar.

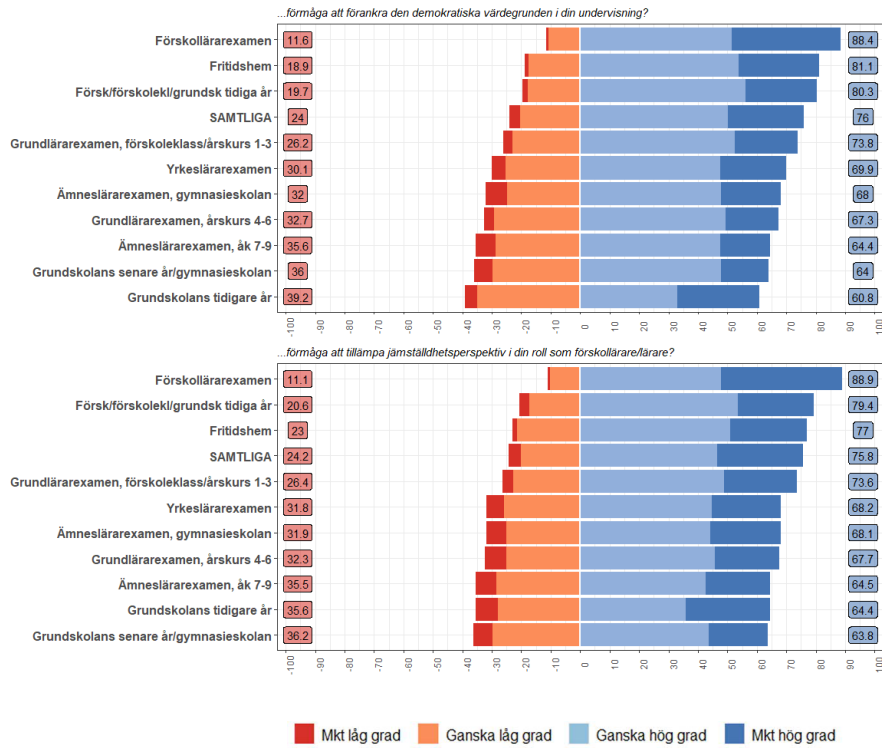

Diagram 31. Resultat fråga 6 (a-c). Svar på påståendet "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig förmåga att. Andelar fördelat på olika lärarutbildningsinriktningar.

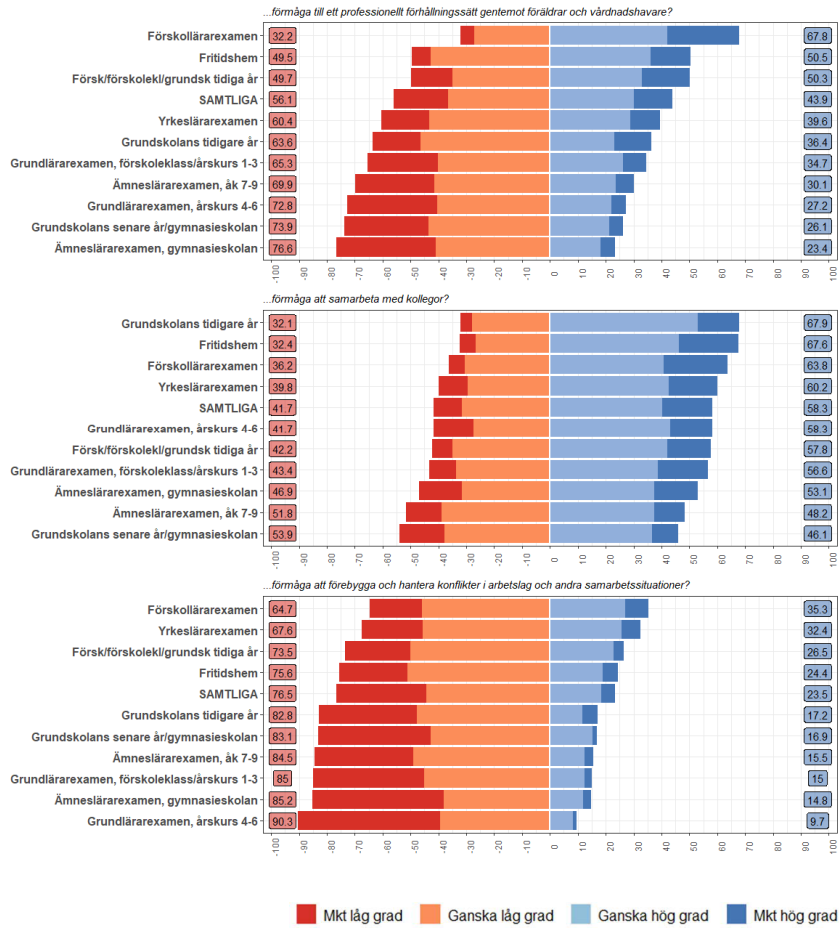

Diagram 32. Resultat fråga 7 (a-d). Svar på påståendet "I vilken grad har din lärutbildning gett dig förmåga att. Andelar fördelat på olika lärutbildningsinriktningar.

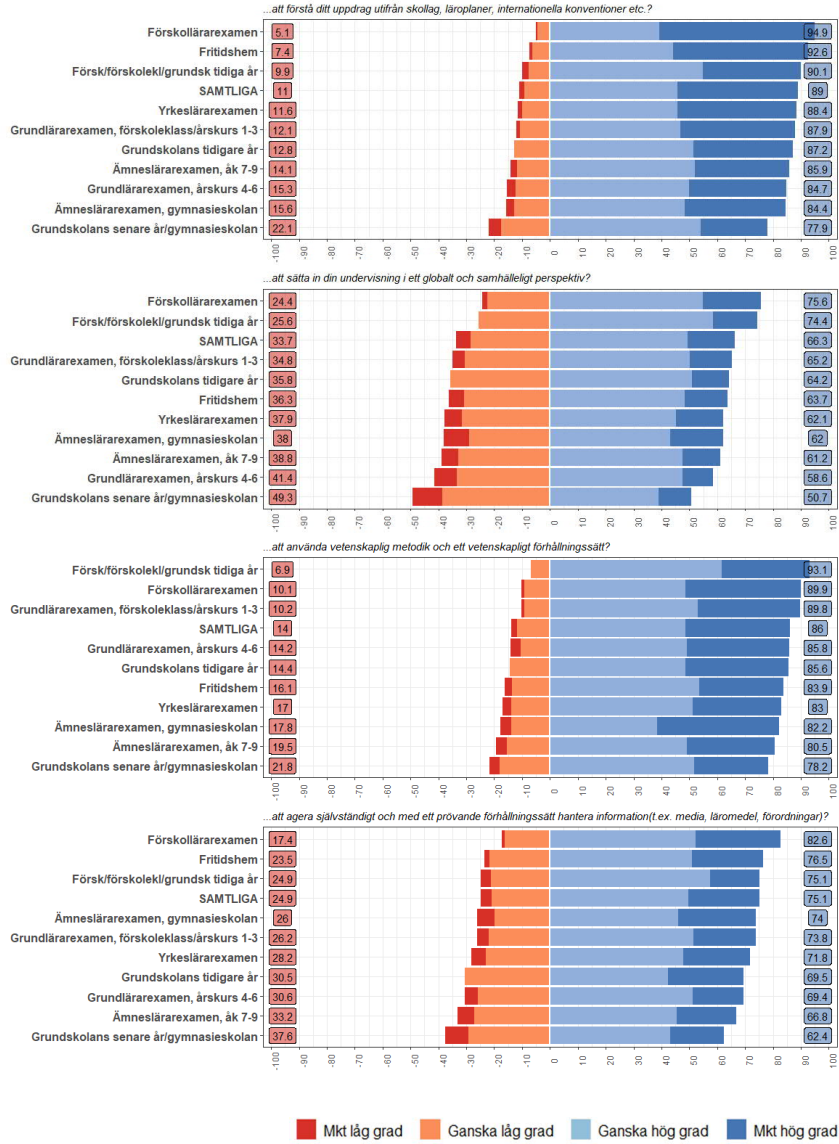

Diagram 33. Resultat fråga 7 (e-g). Svar på påståendet "I vilken grad har din lärarutbildning gett dig förmåga att. Andelar fördelat på olika lärarutbildningsprogram.

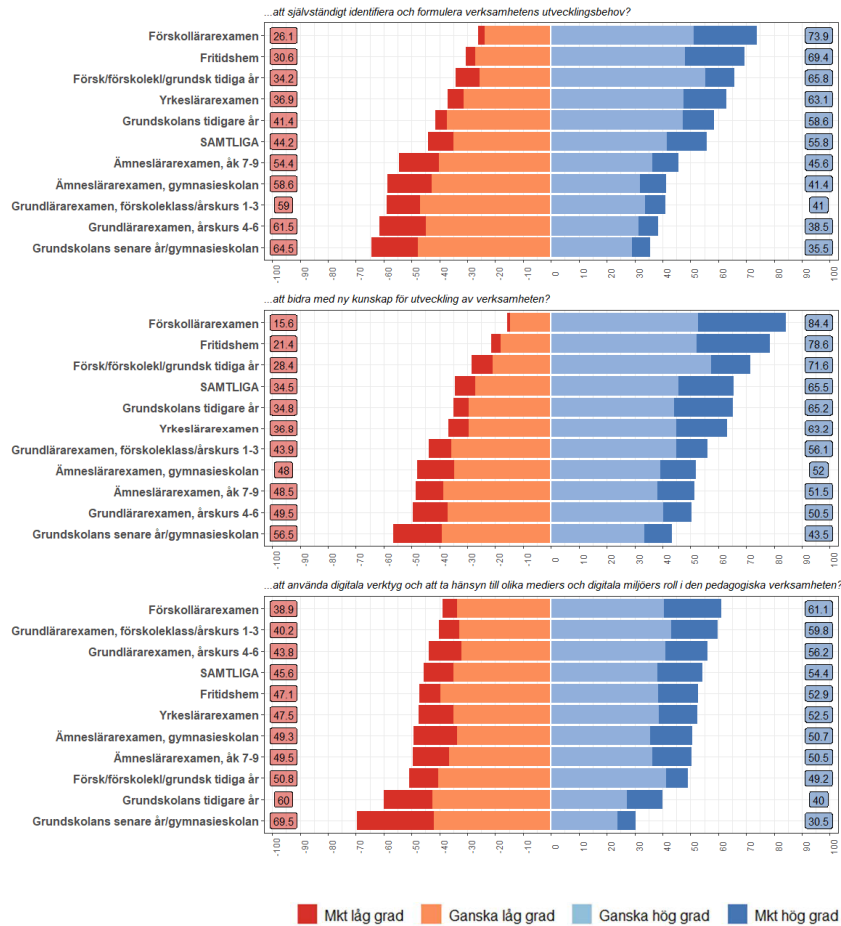

Diagram 34. Ta ställning till följande påstående: "Under mina studier var interaktionen med lärarna på utbildningen viktig för vad jag lärde mig".

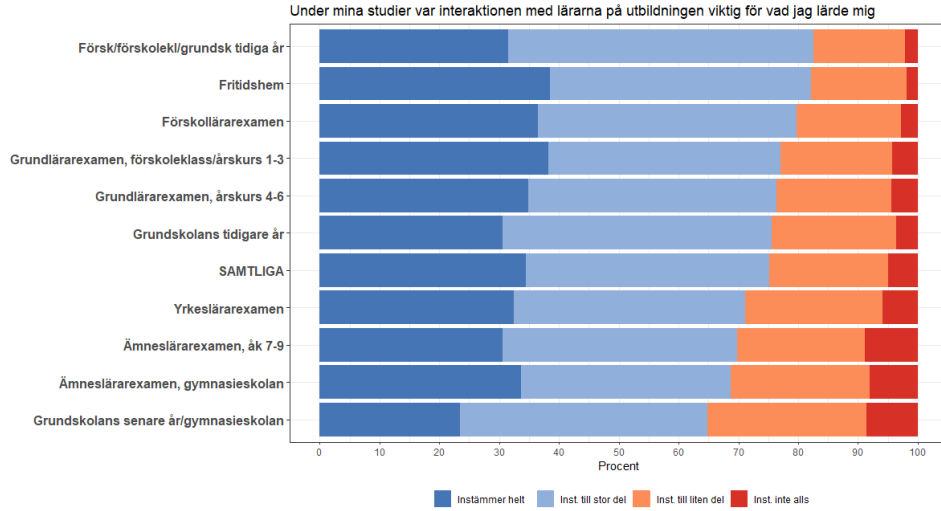

Diagram 35. Ta ställning till följande påstående: "Under mina studier var interaktionen med andra studenter viktig för vad jag lärde mig".

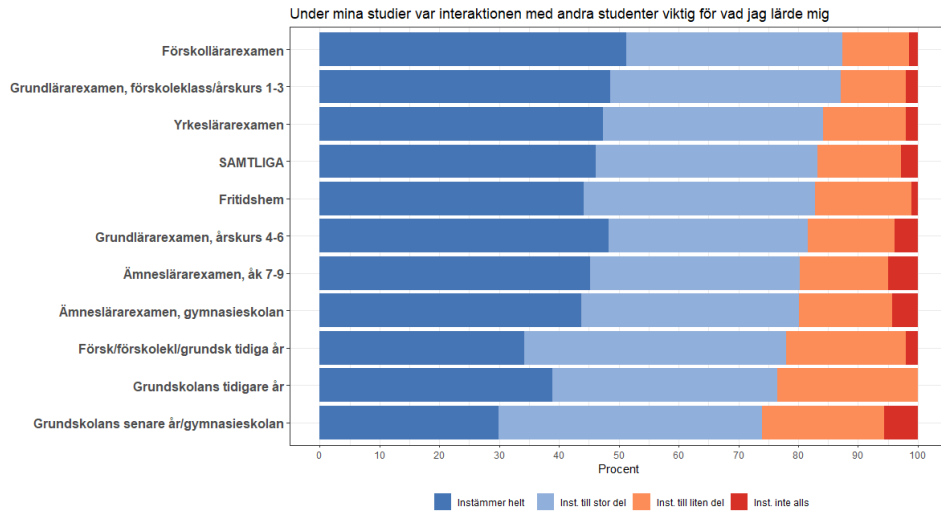

Diagram 36. Jämförelse svar alumnenkät 2017 och 2021, differensen när det gäller andel som svarat i ganska låg el. i mycket låg grad på frågan "I vilken grad tycker du att utbildningen inom nedanstående områden varit tillräcklig". Alumner med en ämneslärarexamen, gymnasieskolan.

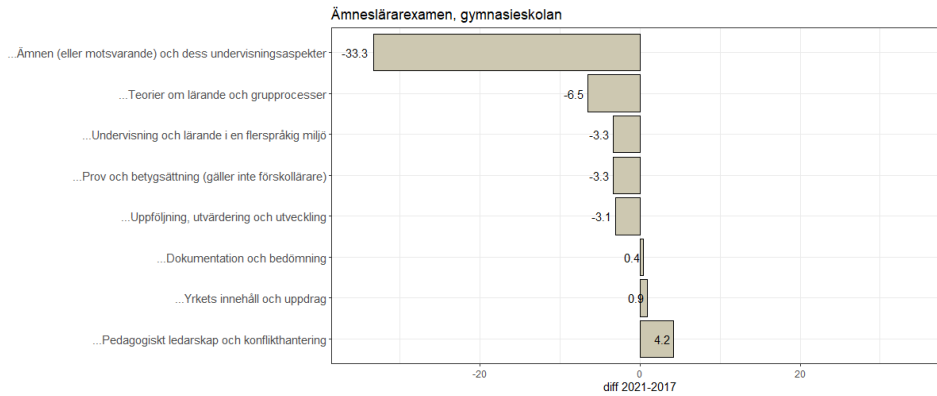

Diagram 37. Jämförelse svar alumnenkät 2017 och 2021, differensen när det gäller andel som svarat i ganska låg el. i mycket låg grad på frågan "I vilken grad tycker du att utbildningen inom nedanstående områden varit tillräcklig". Alumner med en ämneslärarexamen, åk 7-9.

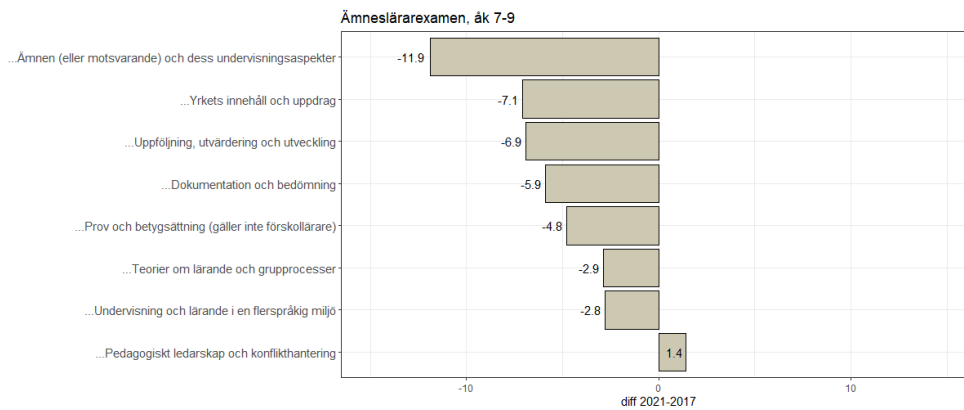

Diagram 38. Jämförelse svar alumnenkät 2017 och 2021, differensen när det gäller andel som svarat i ganska låg el. i mycket låg grad på frågan "I vilken grad tycker du att utbildningen inom nedanstående områden varit tillräcklig". Alumner med en grundläraexamen, åk 4-6.

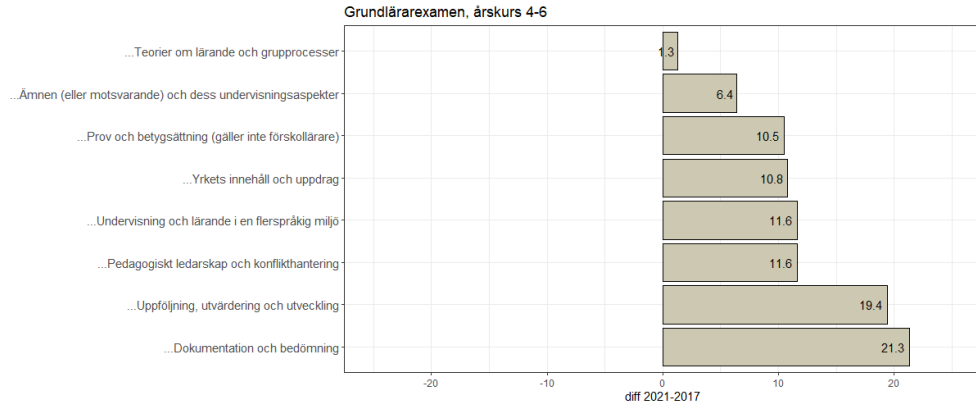

Diagram 39. Jämförelse svar alumnenkät 2017 och 2021, differensen när det gäller andel som svarat i ganska låg el. i mycket låg grad på frågan "I vilken grad tycker du att utbildningen inom nedanstående områden varit tillräcklig". Alumner med en grundläraexamen, förskoleklass/åk 1-3.

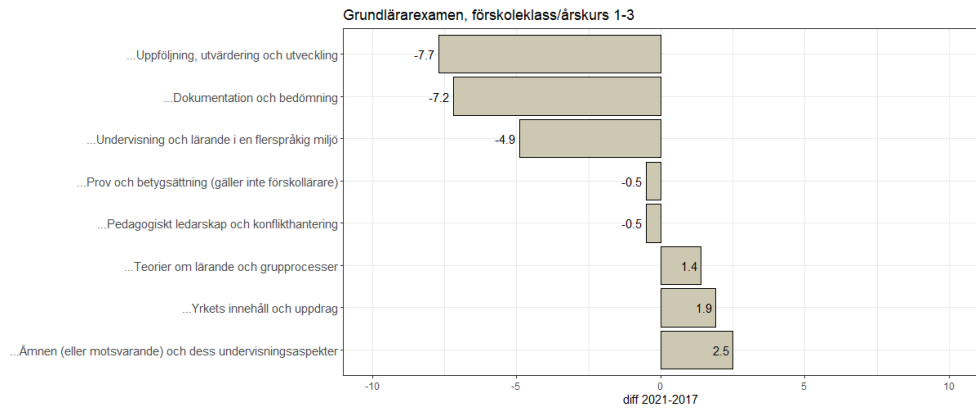

Diagram 40. Jämförelse svar alumnenkät 2017 och 2021, differensen när det gäller andel som svarat i ganska låg el. i mycket låg grad på frågan "I vilken grad tycker du att utbildningen inom nedanstående områden varit tillräcklig". Alumner med en förskolläraryrkesexamen.

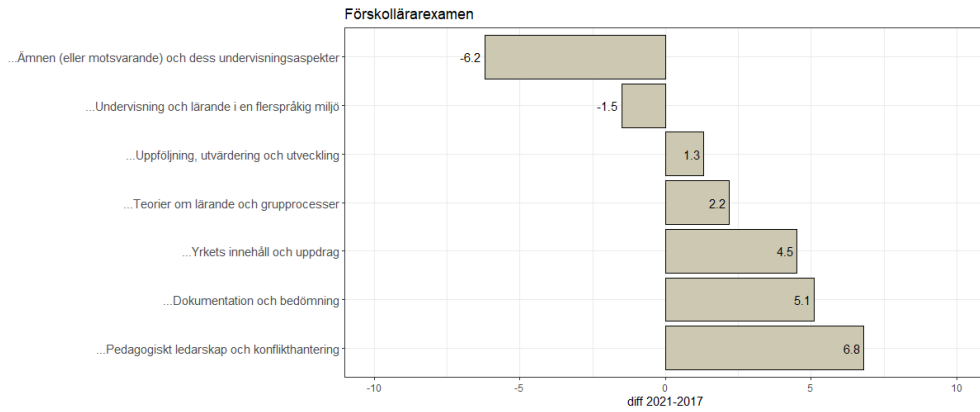

Diagram 41. Jämförelse svar alumnenkät 2017 och 2021, differensen när det gäller andel som svarat i ganska låg el. i mycket låg grad på frågan "I vilken grad tycker du att utbildningen inom nedanstående områden varit tillräcklig". Alumner med en examen mot fritidshem.

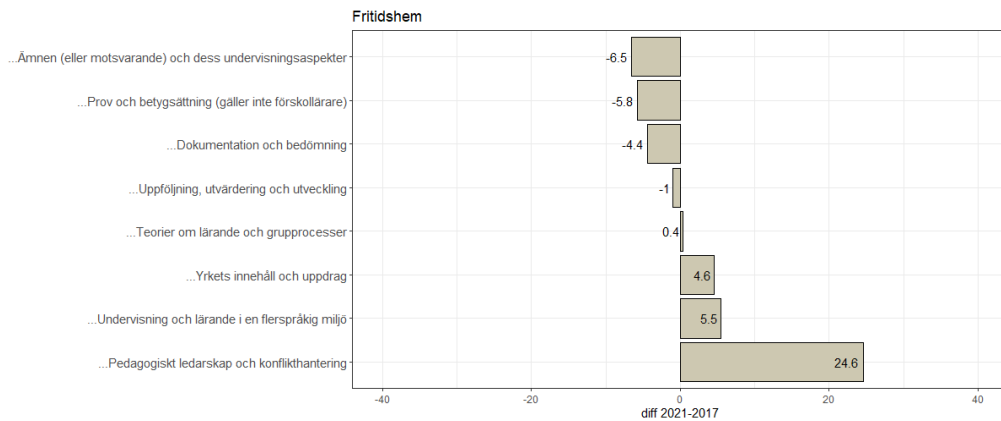

Diagram 42. Jämförelse svar alumnenkät 2017 och 2021, differensen när det gäller andel som svarat i ganska låg el. i mycket låg grad på frågan "I vilken grad tycker du att utbildningen inom nedanstående områden varit tillräcklig". Alumner med en yrkeslärarexamen.

